

BRANDKÅRSUNGDOMARNAS

NIVÅKURS II

UTBILDARENS HANDBOK

Text	Suvi Almqvist
Uppdatering	Heli Järvelä
Svensk text	Anders Ehrnsten
Bilder	Hannu Leskinen
Redaktion	Räddningsbranchens Centralorganisation i Finland

ISBN 000-00-000-000-0
RÄDDNINGSBRANCHENS CENTRALORGANISATION I FINLAND
HELSINGFORS 2013

4 uppdaterade upplagan 2013

Partiellt kopieringsförbud

Kopiering av detta verk är i enlighet med Upphovsrättslagen (404/61) förbjuden, med undantag för vad avtalat mellan Finska staten och Kopiosto r.y. om delvis kopiering för undervisningsändamål.

INLEDNING

Målet för brandkårsungdomsarbetet är att uppfostra ungdomarna till personer som tar sina medmänniskor i beaktande och som känner sitt ansvar inom samhället. Vi utbildar ungdomar för att kunna ge dem förutsättningar att förhindra, att olyckor uppstår och så, att de kan handla självständigt och säkert i nödsituationer. Brandkårsungdomsarbetets mål är, att stöda ungdomarnas utveckling så, att de lär sig lita på sig själv och att de växer upp till ansvarskännande medborgare som kan samarbeta.

*Inom brandkårsungdomsarbetet är det viktigt att till alla deltagande ungdomar från allra första början lära ut de rätta och trygga handlingssätten och grunderna. **Nivåkurs 2** är den andra grundkursen inom utbildningssystemet för brandkårsungdomar. Kursen är utarbetad för ungdomar i en ålder av 11 till 12 år som redan har en viss erfarenhet av brandkårsverksamhet. Kursen kan med fördel förverkligas i lägerförhållanden av ditt räddningsförbund. Man kan också gärna använda materialet som hjälp för veckoövningarna inom den egna brandkåren. Kursen introducerar ungdomarna i brandkårens verksamhet med hjälp av olika övningar och mångsidiga uppgifter.*

Räddningsbranchens Centralorganisation i Finland r.f.

Simo Tarvainen

Verkställande direktör

ANVÄNDANDET AV KURSPAKETET

Vid ett utbildningstillfälle möts tre faktorer: eleven, utbildaren och ämnet som skall läras ut. Utbildarens roll är att sammanföra eleven och ämnet som skall läras ut under de mest förmånliga förhållanden. Detta ställer stora krav på utbildaren. En utbildare som behärskar sitt ämne är förtroendeingivande och säker, vilket tillsammans med rätt valda utbildningsmetoder skapar goda förutsättningar för en effektiv inläring.

Kurspaketets innehåll baserar sig på de tidigare kurspaketen samt publikationer som SPEK har utarbetat samt på erfarenheter och material som tidigare utbildare ansett vara bra att använda. Utbildarens material innehåller en del av de behövliga bakgrundsfakta men en viss självstudie kan vara bra att utföra. Kursledarens uppgift är att koncentrera sig på vissa viktiga grundkunskaper med hjälp av föreläsningar och övningar. Dessutom bör kursledaren beakta deltagarnas ålder och bakgrund samt tidigare erfarenhet vid uppgörande av kursprogrammet och fastställandet av svårighetsgraden för kursen. Passande gruppstorlek är 10 – 20 ungdomar.

ÖVNINGAR

Tiden för övningarna bör utnyttjas effektivt. Reservera nödvändigt material på förhand och förbered övningsplatsen så, att övningarna kan påbörjas genast på utsatt tid. Se till på förhand, att eleverna har den personliga utrustningen som behövs för övningen.

Dela vid behov in kursen i mindre grupper genast i början av övningen. Att kunna jobba i grupp är en viktig del av brandkårsungdomarnas utbildning. Varje grupp skall ha en egen hjälputbildare som är ansvarig för gruppens säkerhet under övningen.

UTBILDNINGSPLATSERNA

Teorilektionerna bör i mån av möjlighet ordnas i ändamålsenliga "klassrum" eller utbildningstält med behövlig utrustning som tavla, projektorer osv. Vid val av övningsplatser bör man se till, att man utför uppgifterna i så naturliga men säkra förhållanden som möjligt.

NIVÅKURS II

KURSSINNEHÅLL OCH LEKTIONSFÖRDELNING

OBLIGATORISKA ÄMNEN

LT 1	Öppnade av kursen
LT 2	Signal för allmän fara
LT 3	Förutsättningarna för förbränning
LT 4	Förstahandssläckning
ÖT 5-6	Övning med förstahandssläckare
ÖT 7-8	Klarering av arbetsledning och slanghantering
LT 9-10	Klarering av tilläggsvatten
ÖT 11-13	Brandlinan (lyft)
LT 14	Tryckförband
LT 15-16	Frakturer
LT 17	Brännskador
LT 18	Uppförande i brandkårsdräkt
LT 19	Armatureddskap
ÖT 20-21	Slutövning
LT 22	Avslutande av kursen

Lektioner LT och övningar ÖT är inte entydiga på denna sida. Målsättningen för lektionen avgör om det också hålls övningstimmar.

NIVÅKURS II

KUR SINNEHÅLL OCH LEKTIONS FÖRDELNING

VALBARA ÄMNEN

LT	Spelregler för kursen
ÖT x 3	Orientering och efterspaning
ÖT x 2	Samhörighet
ÖT x 2	Motionstävling
ÖT	Ögonskador
ÖT x 2	Vattenlekar
LT	Förgiftningar
LT	Brandkårens förtjänsttecken
LT	Enhetsnumrering
LT	Polisens verksamhet
ÖT	Trafikdirigerarens redskap
LT	Elolyckor
ÖT	Armaturredskap

PLANERING AV NIVÅKURS

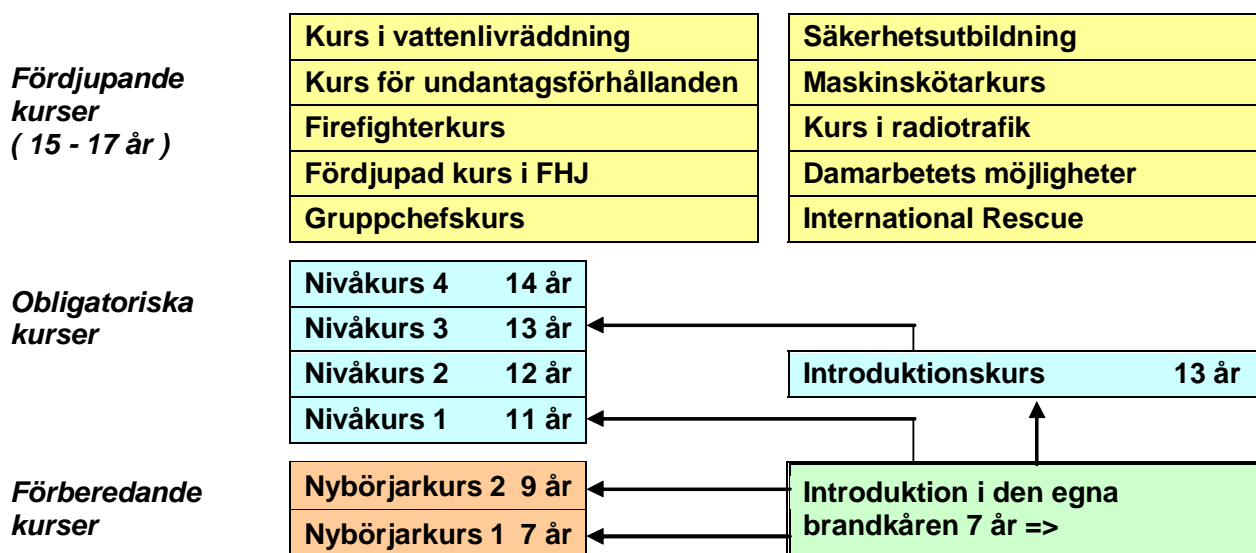

KURSSYSTEMET

Varje kurs består av 28-32 lektioner eller övningar. En lektion eller övningstimme är 30 minuter lång. Kurserna innehåller 22 obligatoriska ämnen samt dessutom en hel del tillvalsämnen ur vilka används 6-10 ämnen. På detta sätt kan utbildaren variera kursinnehållet beroende på hur gruppen ser ut eller beroende på kursplatsen och den till buds stående utrustningen.

NIVÅMÄRKEN

Kurssystemet innehåller inga kursprov utan de som är villiga får avlägga en "examen" med därtill hörande nivåprov. Examina avläggs som en slutövning. Nivåprovet innehåller både ett skriftligt och ett praktiskt prov. Nivåprovet kan göras sista dagen på lägret eller i lokalförbundens regi under hösten/vintern.

NIVÅKURS I
NIVÅKURS II
NIVÅKURS III
NIVÅKURS IV

slangmästare
 redskapsmästare
 strålmästare
 sprutmästare

NIVÅKURS II

ALLMÄNT OM LEKTIONER

LEKTIONENS LÄNGD	30 min
PLATS	Lektionssalen och övningsområdena
REKVISITA	Berättelser, flaptavla eller vanlig tavla, overhead apparat, elevernas arbetsböcker, övrigt material och redskap.
FÖRBEREDELSE	Förbered lektionerna väl. Anländ i tid till platsen och kontrollera, att alla grejer fungerar.
INLEDNING OCH AVSLUTNING	<p>Inled lektionen med att hälsa och berätta kort om lektionens innehåll. Avsluta lektionen med att berätta var och när kursen samlas nästa gång och vad som då står på programmet.</p> <p><i>Lektionerna kan med fördel inledas och avslutas på samma sätt; att sitta i en ring, stå på ett led, genom att ropa kursens slagord osv. Om det under dagens lopp ordnas flere lektioner i följd, kan man börja och avsluta dagen på tidigare nämnt sätt.</i></p>
GRUPPINDELNING	Grupperna skall fördelas på olika sätt varje gång; indelning till två, indelning till fyra, barnen väljer själv, utbildaren väljer, man utser "kungar" som väljer, osv.
INDIVIDUALISM	<p>Kom ihåg, att alla barn och grupper fungerar olika. Ta i beaktande hurudan grupp du undervisar. Med en grupp hinner du kanske med fem övningar medan följande grupp kanske hinner med bara två övningar på samma tid. Även utbildarna är olika.</p> <p><i>Det är roligt att ställa ut saker och teckningar som barnen gjort. Självförtroendet växer då man får förevisa sitt eget arbete för någon annan.</i></p>
LÄROMETODER <p><i>Lektioner LT och övningar ÖT är inte skilda åt på sidorna som berättar om innehållet. Varje lektion borde innehålla även övningar.</i></p>	<p>Varje lektion borde innehålla samarbete, grupparbete eller arbete parvis. Försök inte lära ut för mycket på en gång, utan välj några övningar som ni kan göra grundligt.</p> <p><i>Timplanen i detta utbildningspaket är inte huggen i sten. Plocka istället ut övningar som är passande för just din grupp.</i></p>

EGNA ANTECKNINGAR

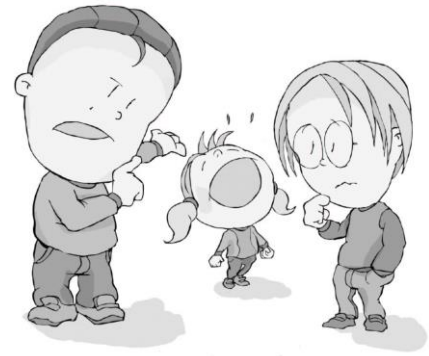

LT 1

ÖPPNANDET AV KURSEN

MÅL	Eleven förstår kursens målsättning och känner till spelreglerna för kursen.
INNEHÅLL	Kursens målsättning, spelregler och allmänna arrangemang. Man bekantar sig med kurssystemet och kursmärkena.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Projektor och/eller flaptavla
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Förbered lektionssalen i tid. Se till att eleverna hittar till platsen. 2. Hälsa eleverna välkomna. <i>Eleverna kan sätta sig i en ring i ordning enligt födelsetid och presenterar sig själv för de andra och frågar när de är födda. Via diskussionen hittar de sin egen plats i ringen.</i> 3. Kursledaren och hjälputbildarna presenterar sig själv och berättar allmänt om kursen och om allmänna regler för lägret. Samla in kursböckerna. Dela vid behov in kursen i färdiga grupper, utse gruppledare samt gå igenom vilka ansvarsområden som gruppen har. Dela ut arbetsböckerna. 4. Tillsammans funderar man därefter ut egna spelregler för denna kurs. Resultatet skrivs ned på stora papper varefter varje grupp presenterar sina regler. Pappren tejpas upp på kursplatsen vägg så alla kan läsa dem. Fyll även i arbetsboken. 5. Kursledaren går igenom kursens innehåll och tidtabell. Lyssna samtidigt på elevernas idéer och önskemål. 6. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

STORDIA

KURSENS MÅL

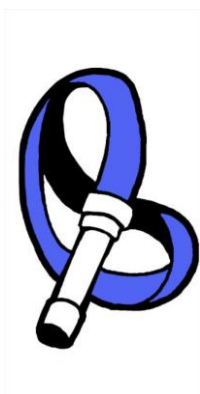
När du har gått kursen kan du:

- fungera rätt när du hör signalen för allmän fara
- släcka en initialbrand
- känna igen olika frakturer och vet hur man stöder dessa
- ge första hjälp åt en brännskadad patient
- låsa och rulla upp brandlinan samt göra en bärlänk
- göra en klarering av arbetsledning och packa in slangen i låda/häck
- olika sätt att ordna försörjning av tilläggsvatten
- fungera på lägret
- uppträda på rätt sätt som brandkårare
- använda olika förstahandssläckare
- och vet du vad som behövs för att en brand skall uppstå och känner till de olika släckningsmetoderna

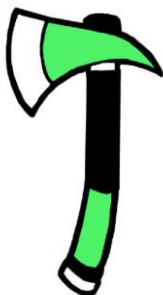
BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

VADÅ FÖR NIVÅMÄRKEN OCH VARFÖR

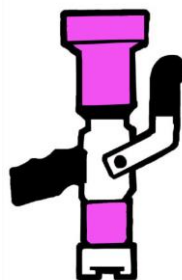
Det nya kurssystemet innehåller inga skriftliga kursprov längre. Istället har det utarbetats ett examenssystem med nivåmärken som brandkårsungdomarna frivilligt kan utföra. Om man utför ett godkänt examensprov får man lägga ett s.k. mästartärke på sin skyddshalare. Observera dock, att de officiella kursmärkena finns kvar och dem erhåller man eftergenomförd kurs som tidigare.

Slangmästare

Redskapsmästare

Strålmästare

Sprutmästare

Nivåexamen utförs som ett praktiskt och ett skriftligt prov. Båda dessa prov skall utföras **godkänt** för att man skall godkännas.

Proven utförs till största delen individuellt, vissa praktiska prov utförs dock parvis eller i grupp. Deltagarna hålls i karantän på så vis, att de inte kan se hur eleverna före dem i tur utför sina uppgifter.

Varje examen innehåller fyra praktiska prov samt ett skriftligt prov och proven **skall utföras** enligt denna regelbok. Boken innehåller sex olika praktiska prov ur vilka examensövervakaren väljer fyra utföranden som ingår i examen.

Examensproven inom FSB:s verksamhetsområde utförs under ledning och övervakning av lokalförbunden. Examensproven kan utföras under ett läger eller som ett särskilt tillfälle men ungdomarna som skall utföra provet skall ha gått motsvarande kurs under lägret före utförandet av examen.

LT 2

SIGNALEN FÖR ALLMÄN FARA

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p><i>Du känner din grupp vid det här laget. Om det verkar som om ämnet är för skrämmande för gruppen kan du behandla ämnet mera ytligt.</i></p> 	<p>Eleverna kan fungera rätt då de hör signalen för allmän fara.</p> <p>Signal för allmän fara, egen beredskap, hemförråd</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Flaptavla, tusch, bilder, ljudsignaler.</p> <ol style="list-style-type: none"> Utbildaren berättar: Freddy tittar på TV och dricker varm kakao. Plötsligt avbryts hans favoritprogram av en extra nyhets sändning. Freddy byter kanal men samma nyheter kommer både på trean och på fyran. Nyhetsuppläsaren säger: "Detta är en extra nyhets-sändning. Vi har precis fått in ett meddelande, att ett det har skett en explosion i ett av de största kärnkraftverken inom det Baltiska området. Radioaktiv strålning läcker ur kraftverket. Befolkningen uppmanas förhålla sig allvarligt till explosionen och dess följder. Räddningsmyndigheterna uppmanar de medborgare som befinner sig hemma till följande åtgärder..." <p><i>Eleverna funderar i mindre grupper vad man borde göra och skriver upp sakerna på ett papper från flaptavlan. Efter några minuters arbete presenterar gruppen sina tankar. Utbildaren lägger till det som fattas och frågar samtidigt frågor som: Varför måste man höra på radio? Varför skall man inte ringa onödiga samtal? Varför skall man stänga fönstren? Varför skall man inte gå ut? Vilka andra farliga situationer som gasläckage kan uppstå? Hur skall man ta sig ut från t.ex. ett hotells översta våning om man hör alarmsignalen? Visa vid behov stordian. Bilden kan mycket väl färgläggas av eleverna.</i></p> Utbildaren berättar vilka olika alarmsignaler det finns och vilka olika typerns larmanordningar som är i bruk. Eleverna får parvis fundera vad de skulle ta med sig till skyddsrummet om de skulle vara tvungna att vara där i en vecka. De ritar eller skriver ner sakerna på ett stort papper (ficklampa, radio, mediciner, vatten, mat, kläder osv.). Byt sedan papper med en annan grupp. Därefter plockar grupperna bort två saker från listan som de inte tycker är viktigt. Utbildaren går till slut igenom vilka förnödenheter man bör ta med sig till ett skyddsrum. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	--

STORDIA

SIGNALEN FÖR ALLMÄN FARA

Signalen för allmän fara betyder, att områdets invånare hotas av en omedelbar fara. Signalen är en kontinuerlig sirensignal som stiger och sjunker.

När du hör signalen för allmän fara:

- **Gå inomhus**
- **Stäng dörrar, fönster och ventilationsanläggningarna**
- **Lyssna på radion för direktiv hur du skall handla**
- **Undvik att använda telefon så inte telefonsystemet blir överbelastat**
- **Avlägsna dig inte från området om inte myndigheterna uppmanar dig till det; du kan då hamna i större fara**

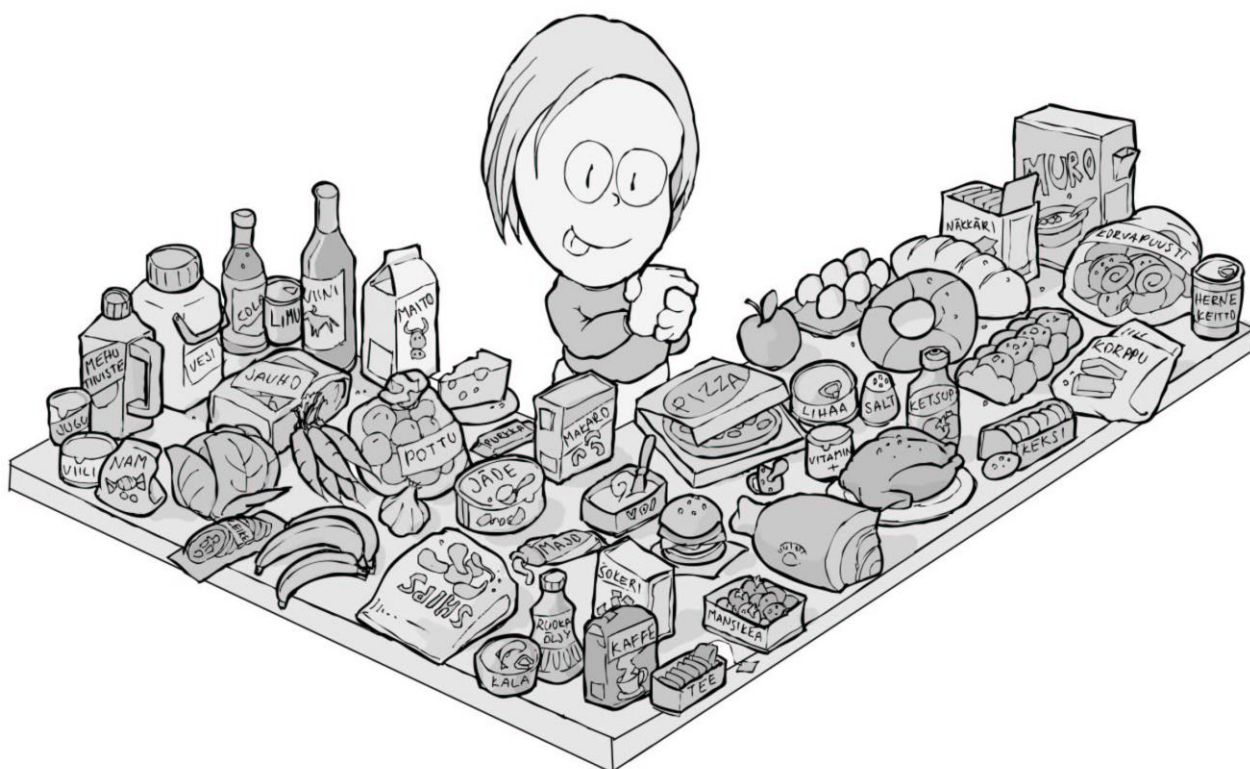
STORDIA

STORDIA

HEMFÖRRÅD

UTBILDARENS BAKGRUNDSMATERIAL

HEMFÖRRÅD

För speciella livssituationer:

- består av vanliga baslivsmedel
- varierar beroende på den egna smaken
- vatten, mediciner, jodtabletter
- nödvändiga saker som blöjor, radio samt batterier, ficklampa
- skall räcka för en vecka – används regelbundet och förnyas regelbundet

Hemförråd – för speciella situationer när den normala livscykeln avbryts:

- en familjemedlem blir sjuk
- distributionsstörningar hindrar leveranser till butikerna eller anskaffningar från butikerna
- menföre eller övriga trafikstörningar hindrar normal trafik
- ett mycket långt strömavbrott stör vardagen

Håll ditt lager färskt och användbart genom att iaktta "Bäst före datum" på förpackningarna. Välj sådana produkter och drycker som du även använder i det normala livet. Reservera 15 liter dricksvatten per person och vecka i slutna kärl.

Jodtabletterna hindrar sköldkörtel att uppta den radioaktiva joden enbart om tablettorna tas i rätt ögonblick. Jodtabletter är viktiga speciellt för barn och gravida kvinnor. Tablettorna skall tas först då myndigheterna uppmanar till detta.

<http://sakerhetshandbok.pelastustoimi.net/suojele-itseasi-ja-muita.html>

LT 3

FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR FÖRBRÄNNING

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Stordian:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Förutsättningarna för förbränning</i> • <i>Hur ett material brinner</i> • <i>Antändningssätt</i> 	<p>Eleven känner till vad som behövs för en brand och hur en brand uppstår.</p> <p>Förutsättningarna för förbränning.</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Flaptavla, ljus, glasburkar, förstahandssläckningsutrustning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren har tre olika stora glasburkar, tre värmeljus, tändstickor och en klocka. Tre av eleverna tänds ljusen och lägger därefter samtidigt glasburkarna över ljusen. En av eleverna kontrollerar klockan medan de andra tittar på ljusen och ropar till när ett ljus slocknar. Den som tittar på klockan säger vid vilken tid ljuset slocknade. 2. Skriv på tavlan hur länge varje ljus brann. <p>1:sta ljuset slocknade efter _____ min</p> <p>2:dra ljuset slocknade efter _____ min</p> <p>3.dje ljuset slocknade efter _____ min</p> <p><i>Notera att det ljus som finns under den största burken brinner längst. Experimentet kan också göras i mindre grupper eller parvis.</i></p> 3. Diskutera i klassen varför ljuset slocknar efter att man lägger glasburken över dem. Vad behövs för att något skall brinna? 4. Gå tillsammans igenom förutsättningarna för förbränning, dvs. vad behövs för att en brand skall uppstå; brännbart material, syre samt tillräckligt hög temperatur. 5. Utbildaren berättar om några allmänna förstahandssläckare och vilken typ av bränder man kan släcka med dem. 6. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

FÖRBRÄNNINGSFÖRLOPPET

Vid en förbränning sker en reaktion mellan det brännbara materialet och syret i luften. För att en förbränning skall kunna ske behövs det:

- tillräcklig mängd syre
- tillräckligt med brännbart material
- tillräckligt hög temperatur
- en ohindrad kedjereaktion

Fattas en av dessa förutsättningar sker ingen förbränning. Tar man bort en av dessa förutsättningar slocknar branden. t.ex. trä, alkohol och bensin brinner lätt och vi ser en låga. Ifall det inte finns tillräckligt med syre är förbränningen inte fullständig. t.ex. när en brasa brinner uppstår det rök och sot vilket kan bero på, att lufttillförseln inte är tillräcklig.

Vid förbränning pratar man om brännbart material som kan antändas och brinna. Dessa ämnen kan allmänt förekomma i tre olika former; i fast form, i vätskeform eller som gas.

Ett material kan brinna på fyra olika sätt:

1. med flammor
2. genom att glöda
3. med både glöd och flammor
4. metallbrand

2. och 4.

Brännbara material som inte bildar tillräckligt med brännbara gaser då de värms upp brinner genom att enbart glöda. Förbränningen sker i detta fall inne i själva ämnet (t.ex. stenkol, koks, metaller osv.).

1. och 3.

För att ett material skall kunna brinna med öppen låga bör det bildas tillräckligt med brännbara gaser när materialet värms upp. Gaserna brinner på utsidan av själva ämnet i fråga (t.ex. paraffin, beck, stearin, trä, fibrer osv.).

Se stordian: Förutsättningarna för förbränning, Hur ett material brinner och Antändningssätt.

Förbränningshastigheten beror på: förhållandet mellan de material som ingår i branden, temperaturen, kontaktytans storlek mellan ämnet och den omgivande luften samt ifall det finns ämnen som kan försnabba reaktionen.

Den som skall släcka en eldsvåda bör känna till fyra begrepp som inverkar på hur ett ämne antänds, brinner eller tom exploderar. Dessa fyra begrepp är: antändningstemperatur, förbrännings-temperatur, flampunkt och gränser för antändning.

Att släcka en brasa

Sluta i tid med att lägga till ved och låt brasan slockna av sig själv. Bränn det brännbara skräpet innan brasan slocknar helt och samla den oanvända veden på ett ställe. Dränk till slut brasplatsen med vatten. Om du har grävt upp jord för brasplatsen lägg tillbaka jorden över den släckta brasan. Kontrollera ännu en gång innan du ger dig av, att brasan är ordentligt släckt; många stora skogsbränder har fått sin början från dåligt släckta brasor.

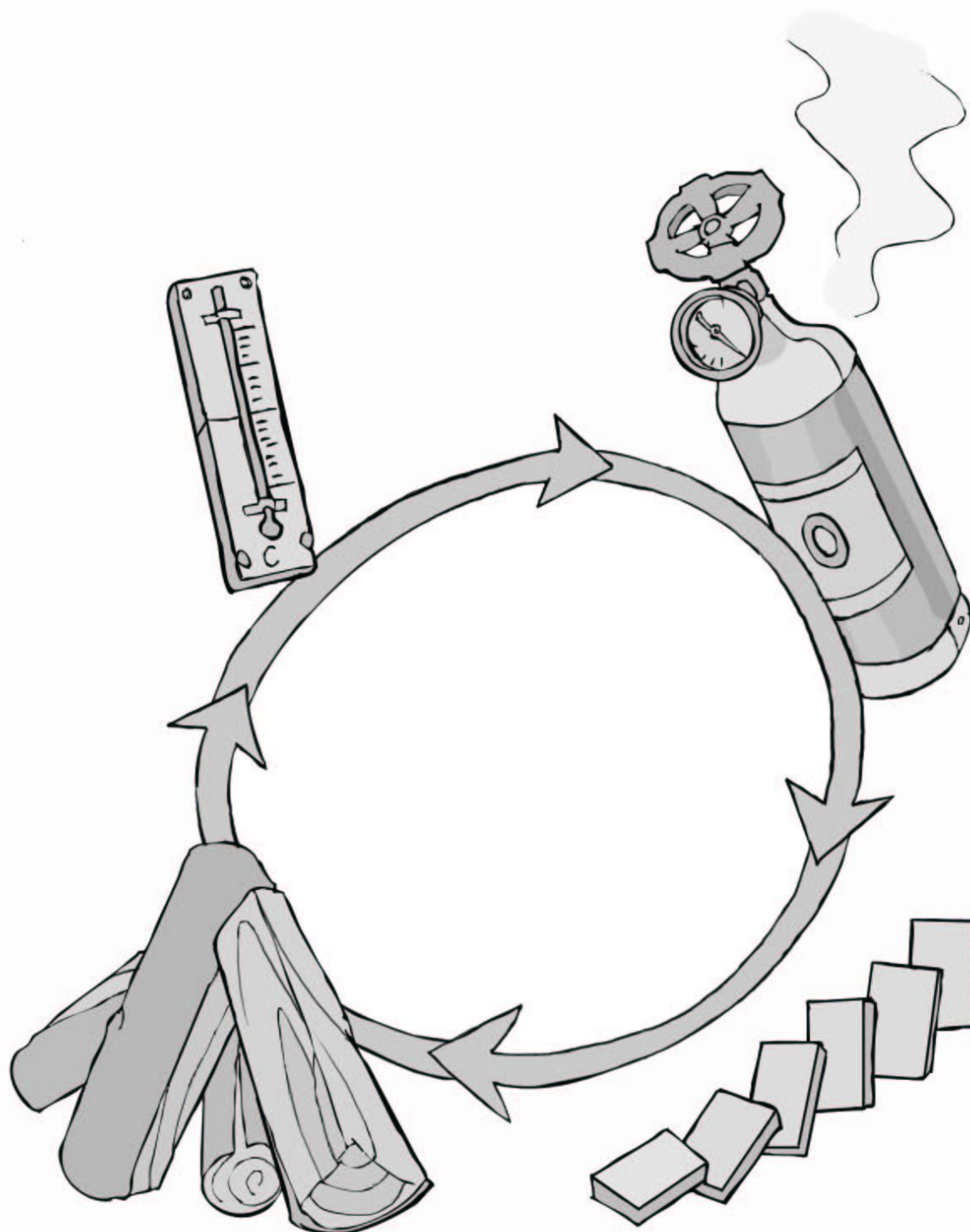

STORDIA

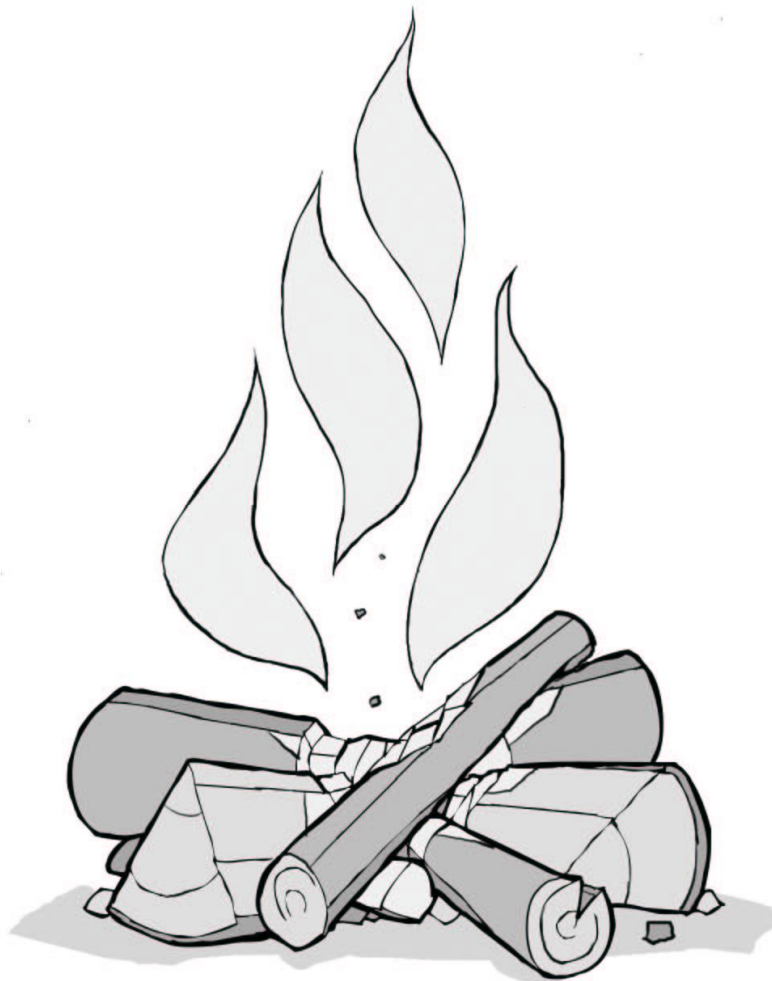
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FÖRBRÄNNING

STORDIA

HUR ETT MATERIAL BRINNER

1. **Med låga** (gaser och ångor)
2. **Genom att glöda** (trä- och stenkol)
3. **Både med glöd och låga** (trä)
4. **Metallbrand** (aluminium)

STORDIA

OLIKA ANTÄNDNINGSSÄTT

SJÄLVANTÄNDNING

- ämnet fattar eld utan yttre påverkan

DET BRÄNNBARA MATERIALET KOMMER I KONTAKT MED

- en låga
- värme

OPTISKA ORSAKER

VÄRMESTRÅLNING

ANTÄNDNING PGA ELEKTRICITET

NATURKRAFTER

STÖT

FRIKTION

GNISTOR

STORDIA

OLIKA SLÄCKNINGSMETODER

Avkyllning

Kvävning

Röjning

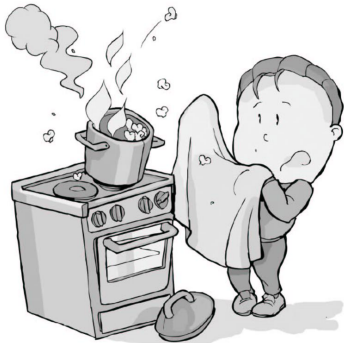

Antikatalys

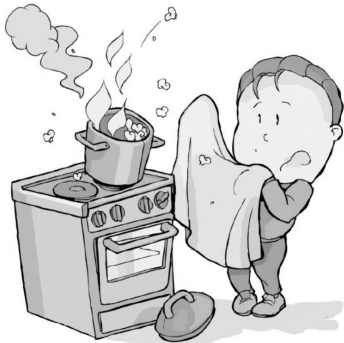
LT 4

FÖRSTAHANDSSLÄCKARE

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p><i>Utbildaren kan också berätta med vilka ämnen man kan släcka: vatten, pulver, koldioxid och skum.</i></p>	<p>Eleven känner till att det finns olika släckare och kan välja rätt släckartyp.</p> <p>Olika förhandssläckare och hur de används vid olika typer av eldsvådor.</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen eller övningsområdet</p> <p>Projektor, olika slags förstahandssläckare</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eleverna funderar i grupp på vilka sätt man kan släcka en brand samt skriver ner sina tankar. Utbildaren kan ställa frågor t.ex.: Hur släcker man popkornskastrullen om den fattar eld? Hur släcka en brinnande TV? Gardinerna som fattat eld av ett ljus? Hur släcka en människa vars kläder brinner? 2. Gå igenom de olika släckningsmetoderna: kvävning, avkylning, röjning och antikatalys (inhibition). 3. Repetera förutsättningarna för en förbränning (brännbart material, värme, syre och kedjereaktionen). Ge exempel på förstahandssläckningsutrustning och dess placering. Påpeka hur viktigt det är att behärska hur man använder en förstahandssläckare. 4. <i>Förevisa olika förstahandssläckare: snabbrandpost, byggnadsbrandpost, pyttsspruta, släckningstäcke, handbrandsläckare osv.</i> 5. Eleverna får bekanta sig med redskapen parvis och försöker samtidigt minnas till vilken typs brand redskapet kan användas. 6. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	---

ÖT 5-6

ÖVNING MED FÖRSTAHANDSSLÄCKARE

<p>MÅL</p>	<p>Eleven kan och vågar släcka en liten brand och en människa på rätt sätt.</p>
<p>INNEHÅLL</p>	<p>Släckandet av en initialbrand.</p>
<p>LEKTIONENS LÄNGD</p>	<p>2 x 30 min.</p>
<p>PLATS</p>	<p>Övningsområdet</p>
<p>REKVISITA</p>	<p>Olika förstahandssläckare, brännkärl, brännvätska, eleverna har skyddskläder, hjälm och handskar</p>
<p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Se på förhand till, att övningsområdet och redskapen är i skick. 2. Gå igenom övningens mål, vad som sker var och repetera säkerhetsdirektiven. 3. Berätta vad som skall beaktas vid användningen av handbrandsläckare, t.ex. vindriktning, avstånd och hurudan släckartyp man har tillgång till. Utbildaren visar först ett modellutförande för varje olik släckartyp. Gå igenom texten som finns på släckarna. Fråga vad klassbeteckningarna betyder och vad annat man kan utläsa av texterna. Notera att rätt anfallsväg och rätt släckningsteknik används ! 4. Eleverna övar parvis och turas om att använda ett släckningstäcke. 5. Eleverna övar parvis och turas om att använda en vätskesläckare. 6. Utbildaren berättar hur övningen gått och eleverna får själv berätta sina åsikter. 7. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

FÖRSTAHANDSSLÄCKARE

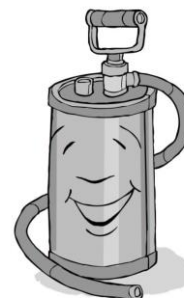
Med förstahandssläckare menas redskap som reserverats för den första insatsen att släcka en mindre brand. Förstahandssläckarna kan delas in i två grupper:

1. Fast förstahandssläckningsutrustning

- byggnadsbrandposter
- snabbrandposter

2. Flyttbar förstahandssläckningsutrustning

- vattensläckare
- pulversläckare
- koldioxidsläckare
- (skumsläckare)
- släckningstäcke

De flesta bränderna lyckas man släcka med rätt förstahandssläckningsutrustning. Därför är det viktigt att alla människor och i synnerhet en brandkårist bör kunna handskas med denna utrustning.

Handbrandsläckare

Handbrandsläckare är ett snävare begrepp än förstahandssläckare. Inrikesministeriets direktiv för en handbrandsläckare kräver att den:

- är flyttbar och väger högst 20 kg
- är lätt att bära och lätt att fylla
- har färdigt eller kan lätt förses med det tryck som behövs för funktionen
- har en ställning för upphängningen
- är försedd med ett handtag om den väger över 5 kg
- har utlösningmekanismen i övre delen av stigarröret om den fungerar med tryck
- har en avstängningsventil på slangen om släckaren är av pulvertyp klass BII eller BIII

Klassindelning

Handbrandsläckare delas in i fyra klasser: A, B, C och D. Det finns även släckare av klass E och F.

A	För släckandet av fasta material som trä, papper, kol osv.
B	För släckandet av vätskor och vätskebildande material
C	För släckandet av gaser
D	För släckande av metallbränder

Släckningspulver

Släckningspulvret fungerar som en antikatalyt i kedjereaktionen. Exempel på släckningspulver är ammoniumsulfat, ammoniumfosfat, natriumklorid osv. Olika pulver har olika egenskaper och effekt.

Pulversläckaren

Gränser för funktion: en pulversläckare skall fungera i temperaturer på 0 ... +50°C och en köldbäständig släckare i temperaturer på -30 ... +50°C.

Funktionsprincip: pulversläckare är en burk med pulver som är försedd med endera en yttre eller en inre tryckpatron. Vissa modeller är färdigt tryckförsedda.

Tilläggsuppgifter för effektklasserna (bra att veta för utbildaren)

Vid standardtester ställer man krav på hurudan handsläckarens effekt, strålens längd, funktionstid och tömningsgrad är.

Avstånd för handsläckarens användning

- CO ₂ - och små halonsläckare	1 ... 1,5 m
- Pulversläckare och över 6 kg halonsläckare	1,5 ... 6 m
- Vätskesläckare	3 m

STORDIA

FÖRSTAHANDSLÄCKARE

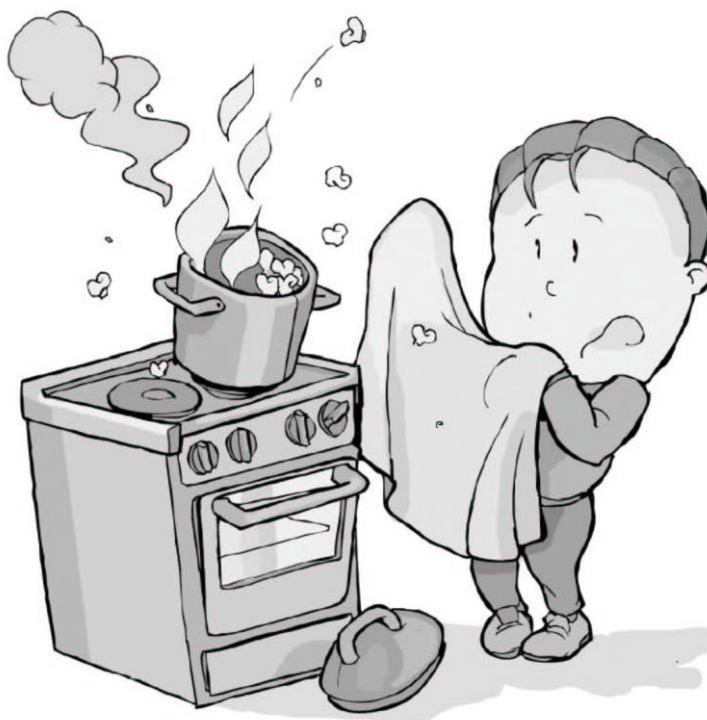
Förstahandssläckarna kan delas in i två grupper:

1. Fast förstahandssläckningsutrustning

- byggnadsbrandposter
- snabbrandposter

2. Flyttbar förstahandssläckningsutrustning

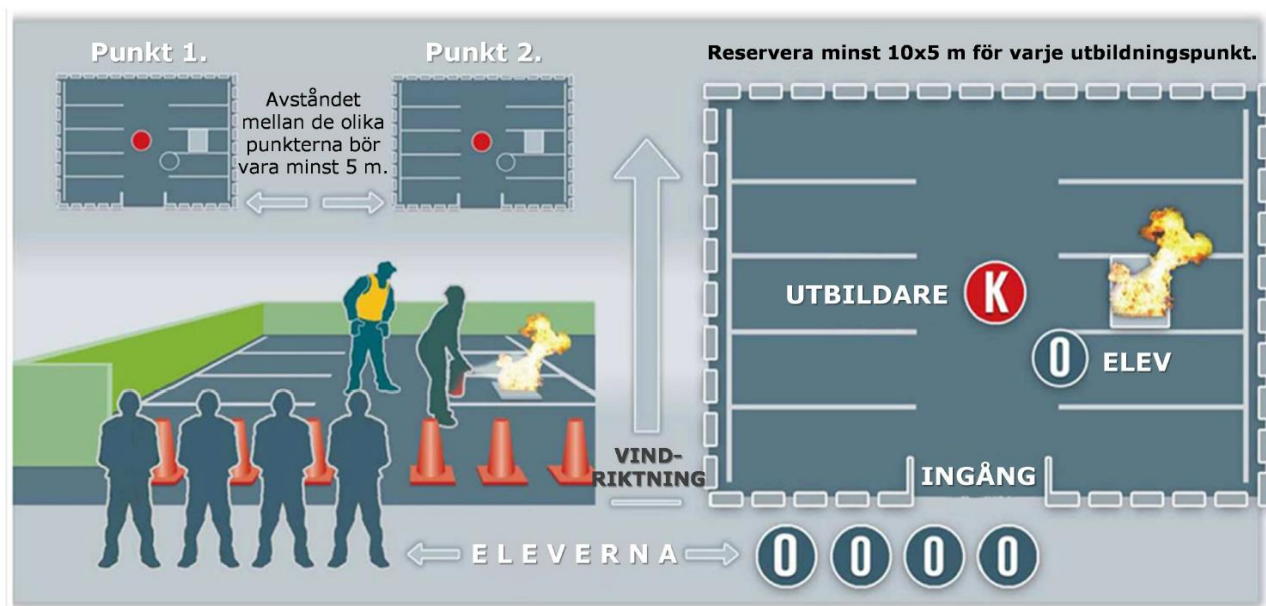
- vätskesläckare
- pulversläckare
- koldioxidsläckare
- släckningstäcke

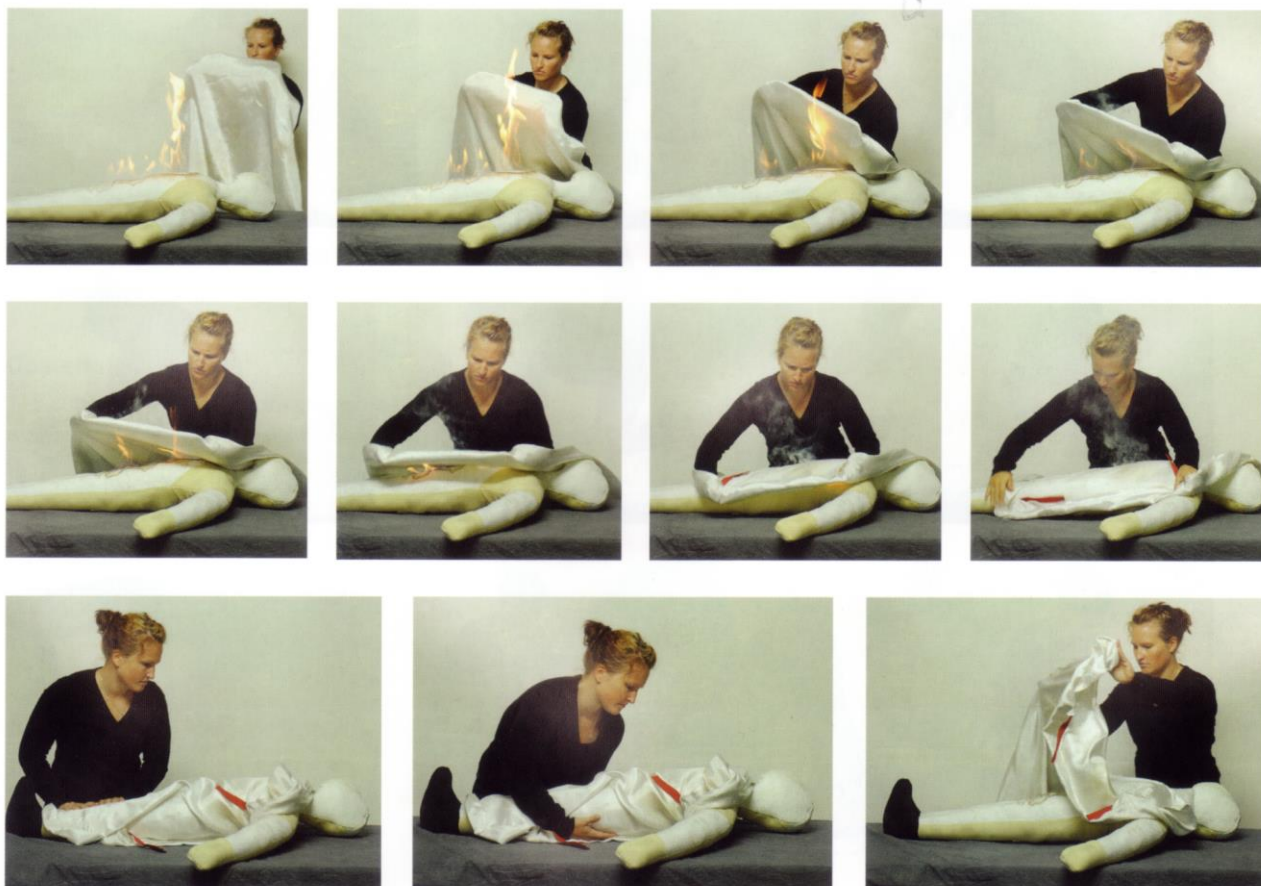
BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

SÄKERHETSDIREKTIV FÖR ÖVNINGARNA

Bilderna från Brandbefälsförbundets publikation om Övning av förstahandssläckning.

SLÄCKNING AV PERSON SOM LIGGER

SLÄCKNING AV PERSON SOM STÅR

LT 7-8

KLARERING AV ARBETSLEDNING

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<p>Eleverna kan göra en klarering av arbetsledning och vet när en sådan används. Eleverna kan packa in slangen i häck/låda.</p> <p>Klarering av arbetsledning, packandet av slang i häck/låda.</p> <p>2 x 30 min.</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Arbets slangar i häck eller låda och strålrör</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stafett. Den första deltagaren för en slanghäck ca 30 m framtåt, återvänder och följande får starta och söker tillbaka häcken, varefter följande igen för häcken till 30 m linjen. På så vis fortsätter man tills alla har utfört sin stafett. Det lag som först är färdigt är vinnare. 2. Utbildaren visar hur man viker in slangar i häckar eller lådor på rätt sätt. 3. Eleverna viker in slangar i mindre grupper. 4. Utbildaren visar hur man gör en klarering av arbetsledning. 5. Eleverna gör samma sak i grupper. 6. <i>Invikningstävling: Varje lag har 2-4 deltagare. Gruppen klarerar och viker ihop slangen så snabbt OCH snyggt som möjligt.</i> 7. Utbildaren berättar hur man utför underhåll på slangarna samt rätt sätt att lagra slangarna. 8. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

SLANGHANTERING

Klarering av slang ur häck eller låda:

Klareringen kan göras på två olika sätt

- man bär häcken framåt medan slangens löper ut ur häcken
- man placerar häcken på platsen där klareringen börjar, fattar tag i kopplingen och drar ut slangens medan man går framåt. Detta sätt sliter dock mera på slangens.

Vikandet av slang i häck eller låda:

- invikning av slang i häck är lättare att gör om man är två personer som delar på arbetet
- den ena personen finns vid den slutna sidan av häcken medan den andra finns vid den öppna sidan
- slangens skall vara öppnad ur lagerförpackningen eller helt utdragen längs markens utan att vara tvinnad och tömd på vatten och luft
- från den öppna änden av häcken räcker man slangens åt den andra personen
- vecket görs så, att det inte blir utanför slanghäcken

ARBETSLEDNING

Vattnet från grenstycket till strålröret förflyttas med hjälp av en arbetsledning. Arbetsledningen är typiskt en 39 eller 52 mm slang. Arbetsledningen avslutas med ett strålrör.

Då det är fråga om en större öppen brand kan man också använda sig av en arbetsledning med 76 mm slang. Detta kallas klarering av grov stråle. I vissa fall kan det vara ändamålsenligt att inte klarera en huvudledning och grenstycke utan man klarerar en arbetsledning (39 eller 51 mm) direkt från enheten. I detta fall pratar man om klarering av arbetsledning. På detta vis görs även en skumklarering.

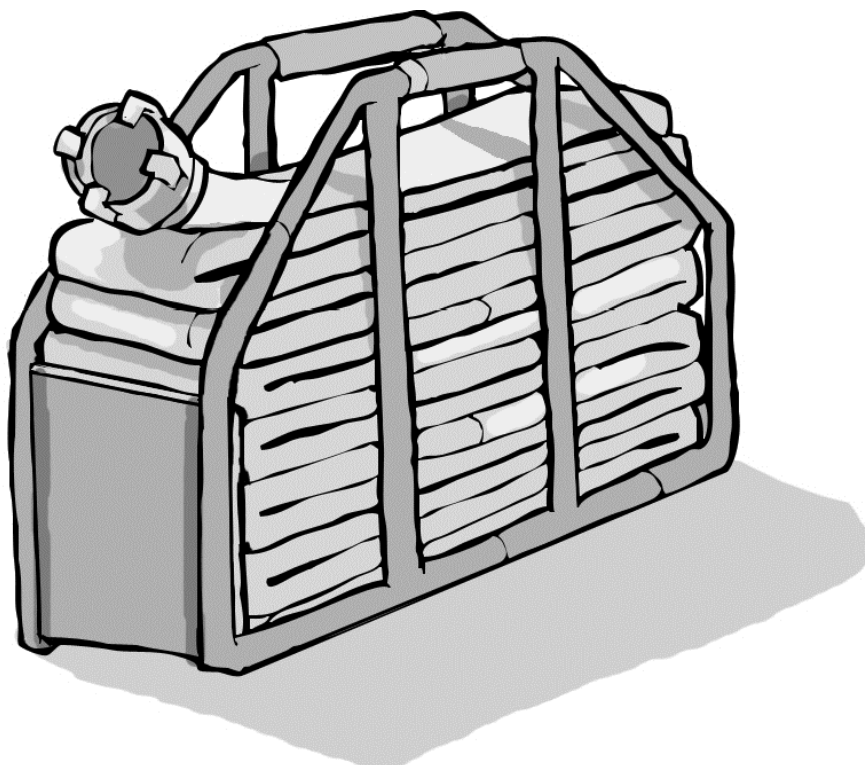

STORDIA

SLANGFÖRPACKNINGAR

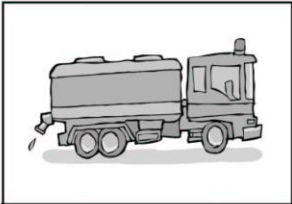

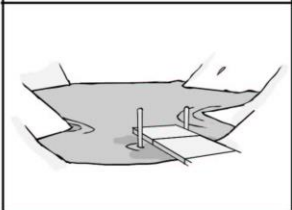
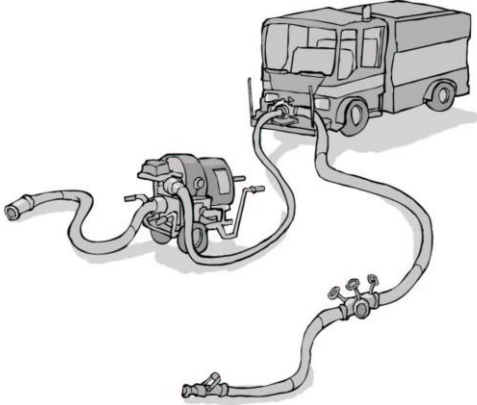
STORDIA

HANTERING AV SLANG

- **Stöt inte kopplingarna**
- **Håll kopplingarna rena**
- **Dra inte slangarna längs marken i onödan**
- **Se till, att det inte finns tvinn eller skarpa böjar på en trycksatt slang**
- **Akta för vassa kanter och föremål**
- **Öppna och stäng strålröret långsamt för tryckstötarna kan leda till ett slangbrott**
- **Stäng inte helt av vattenströmningen i slangarna vid köld för att förhindra att slangerna fryser**
- **Låt inga fordon köra över slangarna, använd slangbroar**
- **Lagra slangarna torrt och skyddade för solljus**
- **Tvätta och torka slangarna genast efter användningen**

LT 9

KLARERING AV TILLÄGGSVATTEN

MÅL	Eleverna känner till var man får tilläggsvatten och på vilket sätt.
INNEHÅLL	Klareringar, tankbil, brandpost, naturligt vattentag
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla
BESKRIVNING AV LEKTIONEN 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diskutera i grupper eller smågrupper vilka olika möjligheter det finns att ordna tilläggsvatten till en brandplats. 2. Hur får man vattnet transporterat från vattentaget till brandplatsen? 3. Utbildaren berättar om de allmännaste klareringarna av tilläggsvatten. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

VATTENTAG

Vattentagen indelas i **naturliga** vattentag och **konstruerade** vattentag.

Naturliga vattentag

- **Brandbrunnar** som i allmänhet är 4-6 m i diameter och 3-5 m djupa betongbrunnar vars vatten är förnybart.
- **Naturlig vattenpost** där ett rör dragits direkt till en sjö, havet eller en å via en isolerad brunn
- **Naturliga vattentag** kan också vara stränder, diken, dammar och liknande platser som kan nås med brandkårens utrustning

Konstruerade vattentag

- Ett traditionellt vattentag är en **brandpost** nedsänkt i marken. På senare år har man också börjar bygga brandposter infällda i väggar vilket gör att de inte är lika benägna att frysa på vintern.
- **Vattenstationen** är försedd med ett 150 mm uttag.
- Inom industrin finns vattentag som är kopplade till vattenledningsnätet eller ett särskilt vattentag för släckningsvatten, eller så är det kopplade till egna pumpar som pumpar sjövattnet.

Vattenvägen

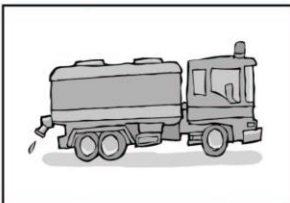

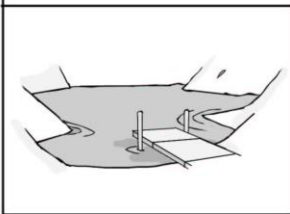
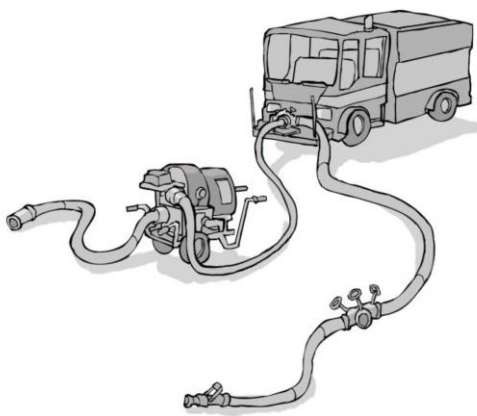
1. Vattentag
  - brandbrunn
  - brandpost
  - vattenstation
  - naturligt vattentag
2. Sugledning
3. Brandpump eller motorspruta
4. Mataledning
5. Tankbil eller släckningsenhet
6. Huvudledning
7. Grenstycke/grenstycke med grenkoppling
8. Arbetsledning
9. Strålrör

Tilläggsklareringar är:

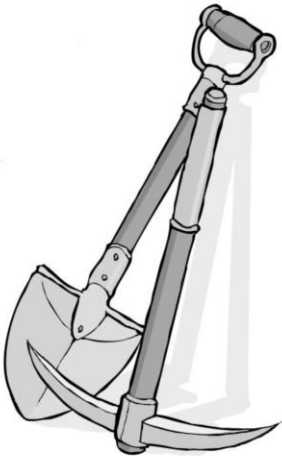
- Klarering av tankbil
- Klarering av vattenpost eller vattenstation
- Klarering av motorspruta

ÖT 10

KLARERING AV TILLÄGGSVATTEN

MÅL	Eleverna känner till var man får tilläggsvatten och på vilket sätt.
INNEHÅLL	Klareringar, tankbil, brandpost, naturligt vattentag
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Övningsområdet
REKVISITA	Utrustning för klarering av tilläggsvatten.
BESKRIVNING AV LEKTIONEN 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren repeterar vilken utrustning som används och visar en modellklarering samt berättar skedesvis hur den utförs. 2. Ungdomarna bekantar sig i mindre grupper med utrustningen och gör därefter klareringarna enligt utbildarnas direktiv. 3. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

LT 11-13
BRANDLINAN (LYFT)

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<p>Eleven kan göra en bärlänk, rulla och låsa linan. Eleven kan även binda enskilda verktyg och verktygsknippen för lyftandet.</p> <p>Bärlänk, rullandet, låsning, bindandet av redskap, styrlina.</p> <p>3 x 30 min.</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Brandlinor, olika redskap</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Repdragning parvis. Vinnarna fortsätter mot nästa par. 2. Berätta om brandlinans olika delar, hoprullandet och låsningen. 3. Repetera lärkhuvud och halvslag. Visa hur man gör en bärlänk. 4. Visa vilka knopar man behöver vid lyftandet av verktyg. 5. Öva lyftandet av verktyg: 1 lina och ca 3 redskap per par behövs. Den ena personen finns "uppe" på ett tak och den andra nere. Den som finns på marken fäster verktygen i linan med ca 50 cm mellanrum. Lyft verktygen upp på taket. Personen på marken styr linan. Verktygen lösgörs på taket varefter de på nytt fästs vid linan och hissas ned tillbaka. 6. Lyftandet av ett knippe verktyg: Utbildaren gör en modellklarening varefter eleverna övar. 1) träd linan genom öglan i spettet, 2) placera linan ur öglan runt de övriga verktygen, 3) fäst alla verktyg med halvslag, 4) lyft verktygen upp på taket, 5) lösgör verktygen på taken varefter de fästs på nytt i linan, 6) hissa ned verktygen till marken och 7) lösgör verktygen. 7. Om det finns tid och resurser kan utbildaren vis hur man fäster en motorsåg i linan. Därefter övar eleverna. 8. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	--

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

BRANDLINANS DELAR

- Lina
- Linbroms
- Ögla
- Karbinhake
- Spole

ÖVNINGAR MED BRANDLINA

Rullandet:

- samla ihop linan nära dig så att du inte släpar linan längs marken då du rullar den
- håll rullen stående i händerna
- principen är den, att rullen rullas och linan styrs med hjälp av tummarna och pekfingrarna jämnt på rullen.

Bärlänk:

- linan rullas ut från rulle så, att karbinhaken ligger platt på marken
- rullen hålls i ögonhöjd och linan är rak
- träd linan genom det närmaste "örat" på rullen; utifrån inåt
- träd härefter länken genom det andra örat inifrån utåt
- fäst karbinhaken i den nya länken

Bärställningen har rätt längd på länken då man har linan på ryggen och rullen vilar på höfterna. Om länken är för lång öppnar man bärställningen och rullar upp ett varv på rullen.

Fällandet av linan:

Fäst haken vid ett balkongräck eller liknande; ifall det inte finns något fäste lägger man haken under foten och trycker den mot taket. Håll rullen i handen så, att linan löper ut under rullen. På detta vis träffar linan inte fönster eller väggen då den faller utan strävar utåt från väggen.

Låsning av linan:

För att undvika, att linan rullar ut sig för mycket låser man den. Håll rullen i ena handen så, att linan löper ut framåt. Fatta med andra handen linan med ett underhandsgrepp så, att tummen pekar åt det håll linan löper ut. Lyft linan upp på rullen så ett halvslag bildas.

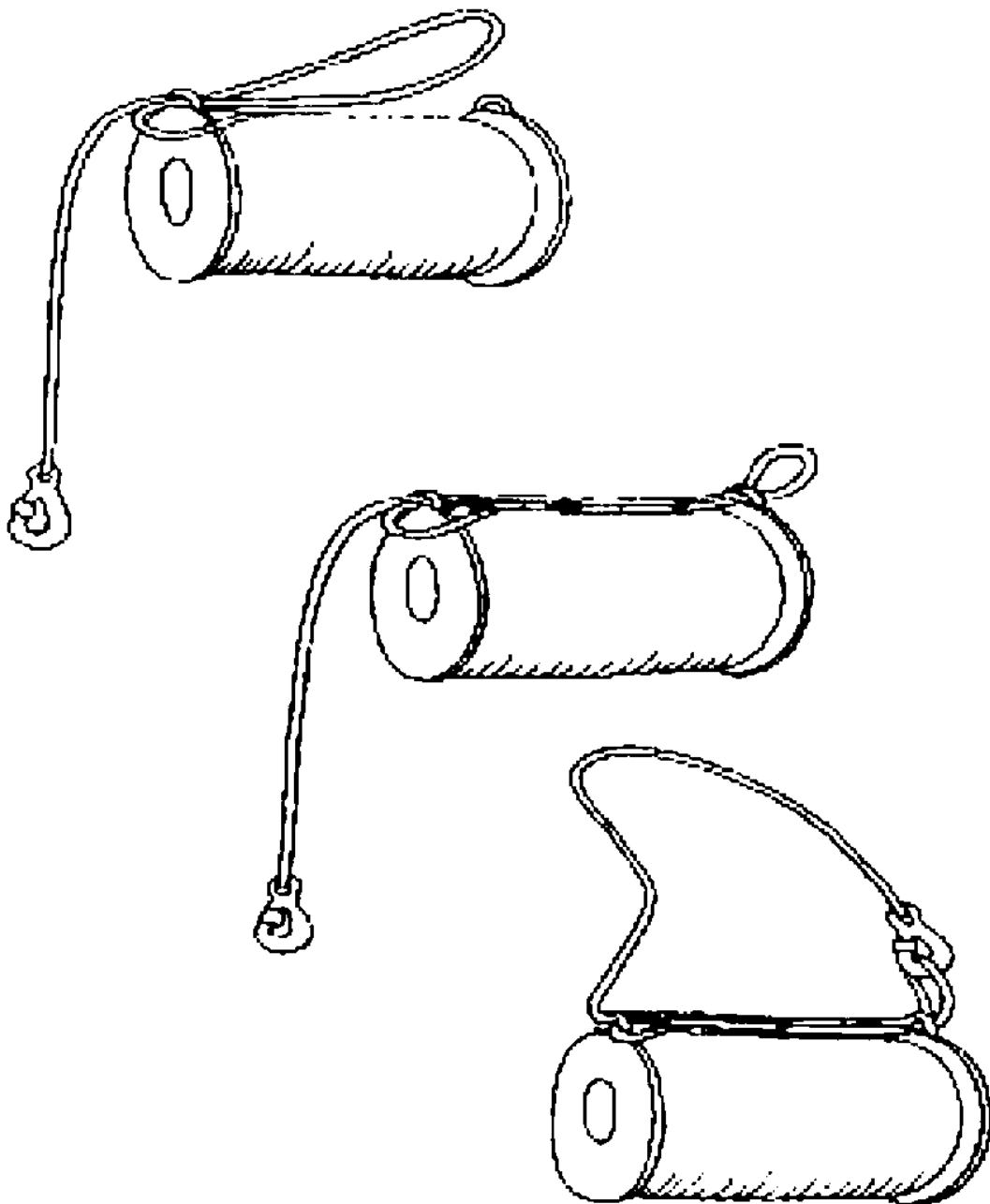
När du öppnar låsningen skall det göras åt samma håll som låsningen gjordes, annars uppstår en knut på linan.

Underhåll av linan:

Linan tvättas med ljummet vatten och torkas. En våt lina bör alltid torkas. När linan är torr rullas den upp på rullen och förvaras på sin rätta plats.

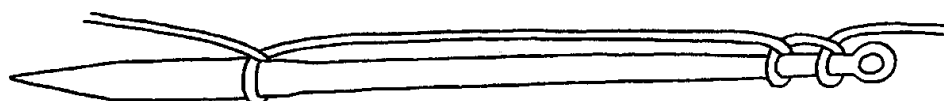
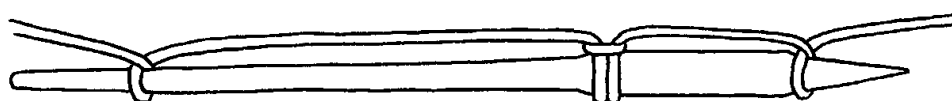
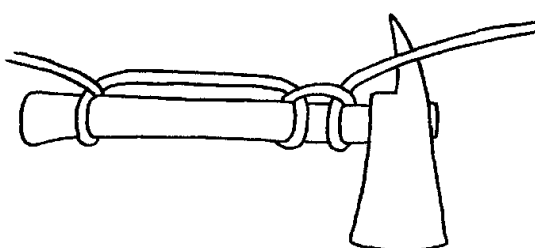
STORDIA

BÄRSTÄLLNING

STORDIA

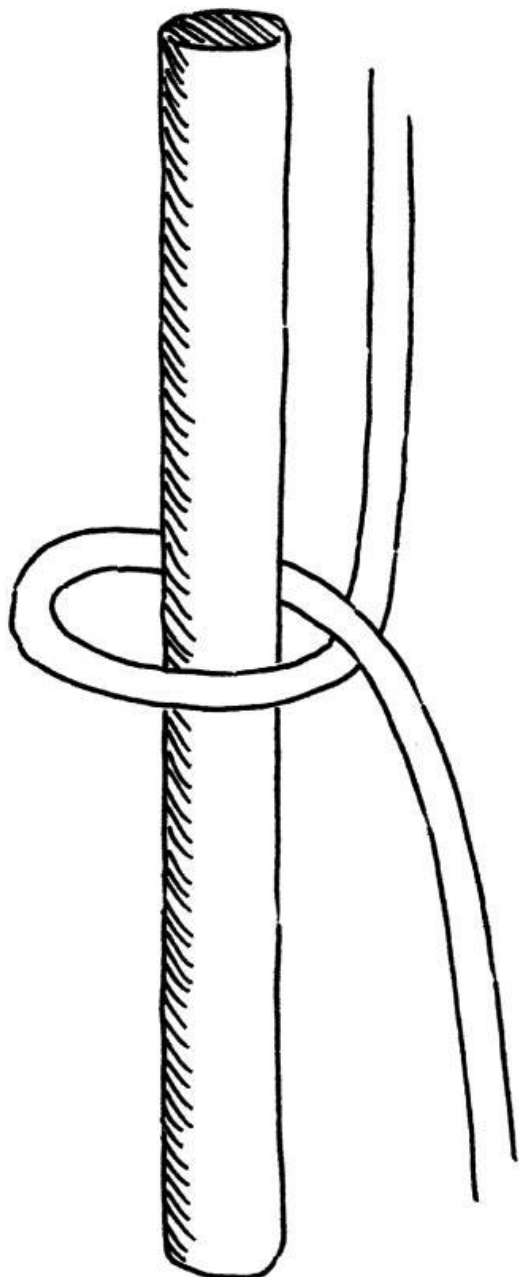
KNOPAR

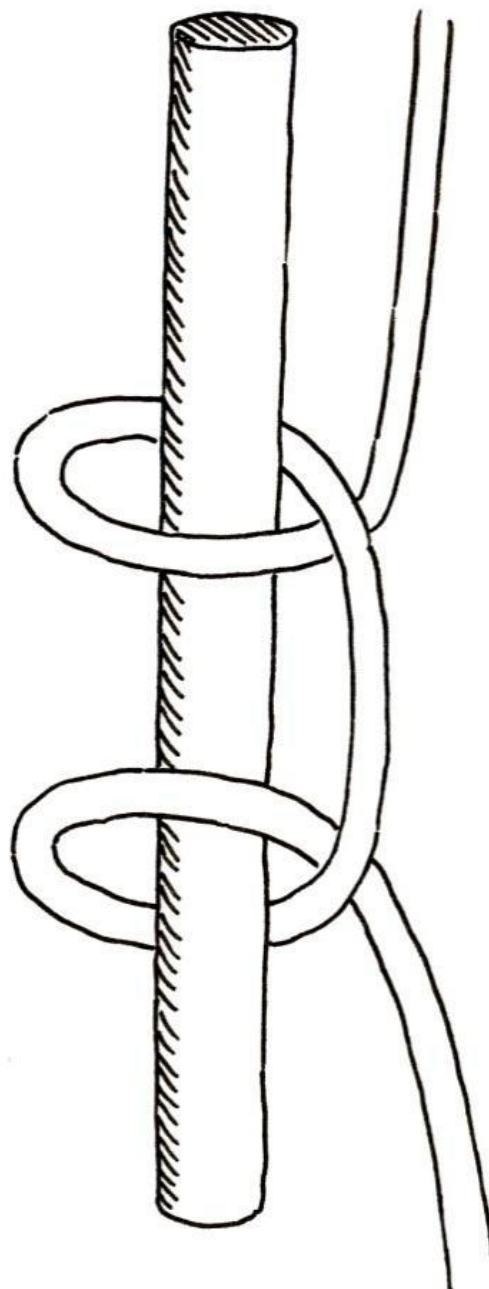
STORDIA

KNOPAR

HALVSLAG

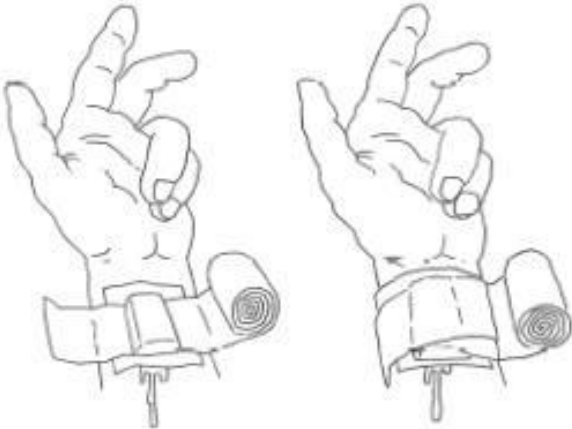

DUBBELT HALVSLAG

ÖT 14

TRYCKFÖRBAND

MÅL	Eleverna kan göra ett tryckförband och vet skillnaden mellan ett tryck- och snörförband.
INNEHÅLL	Övningar i att göra tryckförband
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Förbandsmaterial
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren visar hur man gör ett tryckförband och när man använder det. 2. Eleverna övar parvis att göra ett tryckförband. Man kan också välja en svårare plats än handleden. 3. Diskutera om första hjälp vid sår och blödningar. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Blödningar

En människa har ca 5 liter blod som cirkulerar i kroppen. Blodet har som uppgift att transportera syre till cellerna varifrån syret går ut i vävnaderna (t.ex. hjärnan och musklerna). En blödning minskar på mängden cirkulerande blod och detta kan leda till en allvarlig störning varvid vävnadernas syretillgång minskar eller stoppas helt. Orsaken till blödningen är oftast en skada (t.ex. ett skärsår från en vass glasbit). Det finns två typer av blödning: yttre och inre blödning. En yttre blödning är synlig medan en inre blödning inte syns eftersom läckaget sker in i vävnaderna och kroppens ihåligheter. En yttre blödning kan enkelt upptäckas och man skiljer mellan två huvudtyper dvs. yttlig blödning och stor blödning.

Yttlig blödning

- sår
- skavsår
- rispor
- andra små blödningar

Åtgärder:

- sårområdet putsas med vatten och/eller desinfektionsmedel
- såret skyddas med ett plåster eller annat rent materiel som inte fastnar t.ex. en kompress; INTE VADD!

Stor blödning

- artär blödning
- ven blödning

Vid en **artärblödning** är blödningen kraftig och pulserande, blodet är ljusrött till färgen. Vid en **ven blödning** är blödningen också kraftig men inte pulserande medan blodets färg är mörkröd. En stor blödning uppstår oftast när ett vasst föremål tränger in så djupt, att det skär av en artär eller en ven.

Åtgärder:

- blodflödet bör stoppas med alla till buds stående medel
- med ett tryckförband får oftast lättast blodflödet stillat; ett snörförband är alltid den absolut sista utvägen
- placera patienten liggande med benen samt den blödande extremiteten i högt läge
- lugna ner patienten och följ aktivt med hans tillstånd; risk för chock föreligger

Snörförband

- snörförbandet är nödförstahjälp vid en amputerad extremitet; som förband duger även ett vanligt tygstycke, klädesplagg eller snöre
- meningen är att förhindra artärernas funktion vid en avsliten extremitet eller en massiv blödning; man "stänger" av artären vid den föregående leden
- snörförbandet skall alltid placera ovanför den föregående leden, dvs. om blödningen är i handleden skall snörförbandet placeras ovanför armbågen
- om den massiva blödningen fortsätter trots snörförbandet kan man vara tvungen att placera snörförbandet direkt *ovanför* såret; snörförbandet är effektivast före den föregående leden men man kan snabbare stilla blodflödet genom att placera stödförbandet genast ovanför såret
- en benmärgsblödning kan man inte stoppa med ett snörförband; håll extremiteten högt och tryck på blodådrorna med händerna

LT 15-16

FRAKTURER

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<p>Eleven känner igen olika frakturer och kan stöda frakturer (med temporära lösningar eller med luft- eller pappspjälor)</p> <p>Olika frakturer, första hjälp för frakturer</p> <p>2 x 30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>OH-projektor, spjälor och förbandsmaterial</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fråga om någon haft en fraktur eller om någon känner en person som haft en fraktur 2. Fundera över var och när frakturer kan uppkomma. Frakturer uppkommer vanligtvis till följd av stötar, då patienten fallit eller hoppat. 3. Kan frakturen blöda? Ja, den kan. Berätta om de två olika typerna av frakturer: en fraktur som syns, d.v.s. patienten har ett öppet sår och benfrakturen syns samt en fraktur på benet men där huden är hel. 4. Förklara första hjälp för frakturer med hjälp av bilder: <ul style="list-style-type: none"> • vid fraktur i övre extremitet stöds armen med t.ex. en mitella så att den inte rörs - vid revbensfraktur kan bröst-korgen stödas för hand eller med ett stödförband. • vid fraktur av nedre extremitet kan man stöda benet genom att binda ihop det med det andra eller använda temporära lösningar som t.ex. ett bräde eller käpp. • om du misstänker frakturer i ryggraden, flytta patienten endast om det är nödvändigt för att rädda patientens liv. 5. Förevisa spjal- och förbandsmaterial. 6. Låt barnen parvis öva att stöda frakturer. 7. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	--

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

FRAKTURER

Frakturen kan förorsakas av en kraftig stöt, vridning eller böjning.

Sluten fraktur; huden är hel på frakturstället.

Öppen fraktur; frakturen kan synas p.g.a. att huden är sönder, benpipor kan sticka upp ur såret.

Symptom

- **Smärtan** känns extra stark om man försöker flytta på frakturområdet eller trycker på frakturen med t.ex. sina händer.
- **Svullnad** förekommer p.g.a. blödning i omkringsliggande vävnad.
- **Aktiv rörelse** lyckas inte om frakturen finns i t.ex. extremiteternas långa ben.

Vridning eller felställningar ses ofta då frakturen sitter på ett långt ben. Frakturer i finger eller vrist kan förorsaka att extremiteten är märkbart kortare än den andra, detta förorsakas av att benpiporna lägger sig om varandra. I frakturområdet kan finnas en utbuktning eller en krök.

Första hjälp

- *Flytta inte patienten i onödan. Fundera om det lönar sig att spjåla eller om ambulansen är snabbt på plats.*
- *Stilla blödningar.*
- *Välj en ändamålsenlig spjåla (luft-, papp- eller temporär spjåla)*
- *Fäst spjålan med förbandsmaterial kring frakturen och lyft upp de skadade området.*
- *Observera patienten*
- *Om du misstänker frakturer i nacken, ryggraden eller höften, flytta inte patienten ensam.*

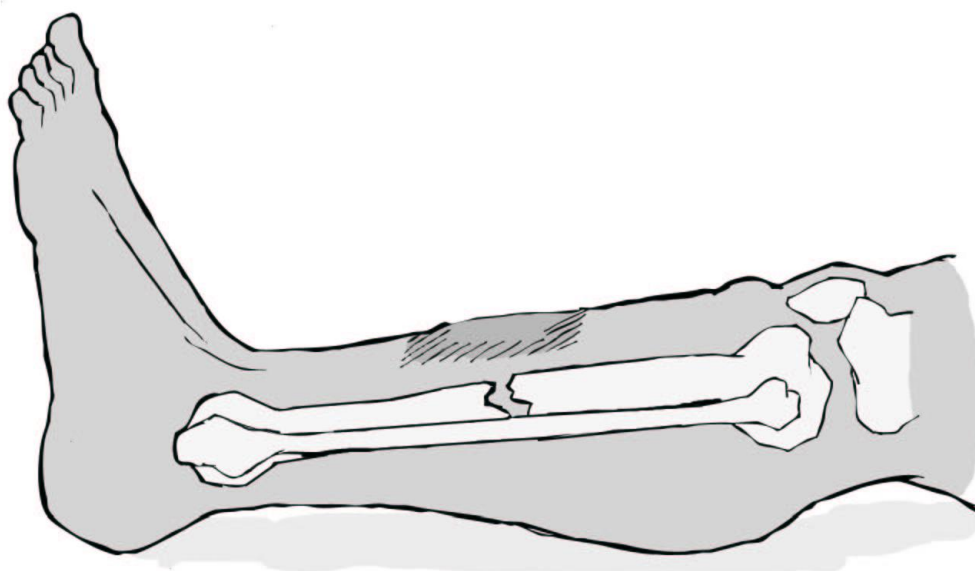
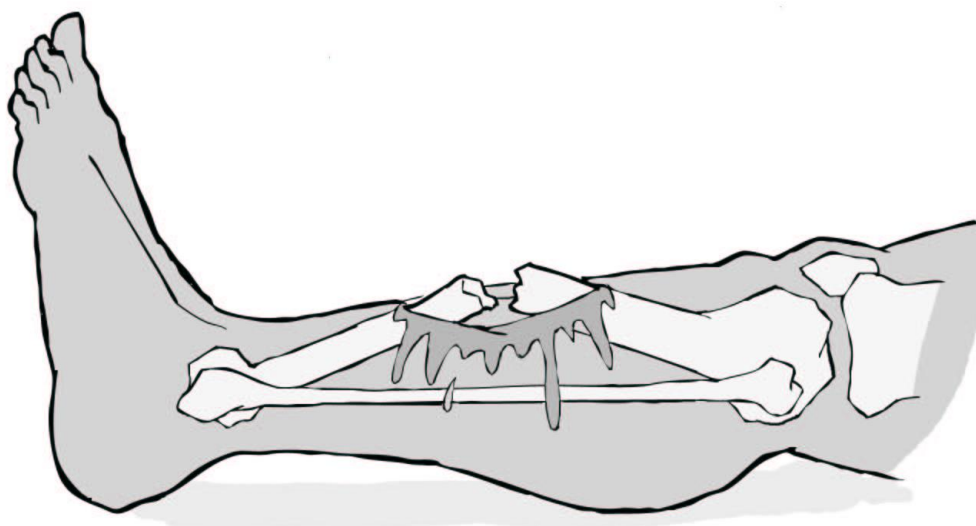

STORDIA

FRAKTURER

LT 17

BRÄNNSKADOR

MÅL	Eleven kan ge första hjälp vid brännskador och kan förhindra, att brännskador uppstår
INNEHÅLL	Olika grader av brännskador, första hjälp för brännskador
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Tavla
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skriv på tavlan B _ _ _ _ S _ _ _ A (BRÄNNSKADA) och lek hängleken, så att barnen får gissa sig fram till ordet. 2. Fundera tillsammans hur brännskador uppkommer. Har någon haft en brännskada? 3. Berätta hurdana brännskador det finns och hur de klassificeras enligt storlek och djup. Visa bilder. 4. Låt kursdeltagarna fundera i grupper på vad de skulle göra om deras kläder skulle fatta eld. (Stanna, lägg dig ner, kväv elden). Berätta för alla gemensamt det riktiga handlings sättet. 5. Berätta om första hjälp för brännskador. 6. Låt kursdeltagarna öva första hjälpen om ni har behövligt material (fettförband, förbandsmaterial osv.) 7. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

BRÄNNSKADOR

Brännskadan uppkommer då huden utsätts för hetta. Orsaken kan vara:

- öppen eld
- hett vatten eller ånga
- strålning
- frätande kemikalier

Huden och möjligtvis den underliggande vävnaden tar skada av hettan. Då de små blodkärlen får skador börjar brännskadeområdet utsöndra blodplasma. Om brännskadan är stor kan plasmaförlusten förorsaka chock.

Brännskadorna klassificeras enligt storlek och djup:

Då man bedömer brännskadans storlek använder man en så kallad 9 % -regel. Kom ihåg risken för chock om brännskadan är större än 18 %.

Brännskadorna klassificeras enligt djup i tre olika grupper s.k. grader:

1. Endast hudens yta, epidermis, är skadad. Huden är röd och svider. Smärtan finns i några timmar och brännskadan läker inom några dagar. Förorsakaren är t.ex. solen.
2. Brännskadan går djupare in i huden, men vävnaderna under huden är inte skadade. På brännskadeområdet uppkommer vattenblåsor och området sväller upp. En kraftig smärta uppkommer och finns kvar i flera timmar. Brännskadan läker inom några veckor om den vårdas bra, men kan förorsaka ärrvävnad. Förorsakaren kan vara t.ex. hett vatten.
3. Brännskadan når genom hudens alla lager samt eventuellt till vävnaden under huden. Vattenblåsorna är få, huden blir torr och hård. En hud som fått så här allvarliga brännskador är känslolös och smärtan härstammar från brännskadans kanter. Brännskadan läker långsamt och kräver ofta hudtransplantationer för att läka. Förorsakaren kan vara t.ex. öppen eld.

Omedelbar första hjälp:

Kyl ner brännskadan med rinnande vatten (inte med tryck), svalt vatten eller sätt hela brännskadeområdet i vatten. Avkylningen borde påbörjas inom de första 5 sekunderna för att brännskadan inte skall sprida sig.

Brännskador man kan ta hand om hemma:

- brännskadan är under 5 % av hudens yta
- kyl brännskadan med svalt, rinnande vatten
- söndra inte vattenblåsorna
- rör inte med fingrarna på brännskadan
- efter avkylningen lägger man om brännskadan med fettförband eller rent förband
- brännskadeområdet skall få vila
- kom ihåg att stelkrampsvaccinationen bör vara i kraft!

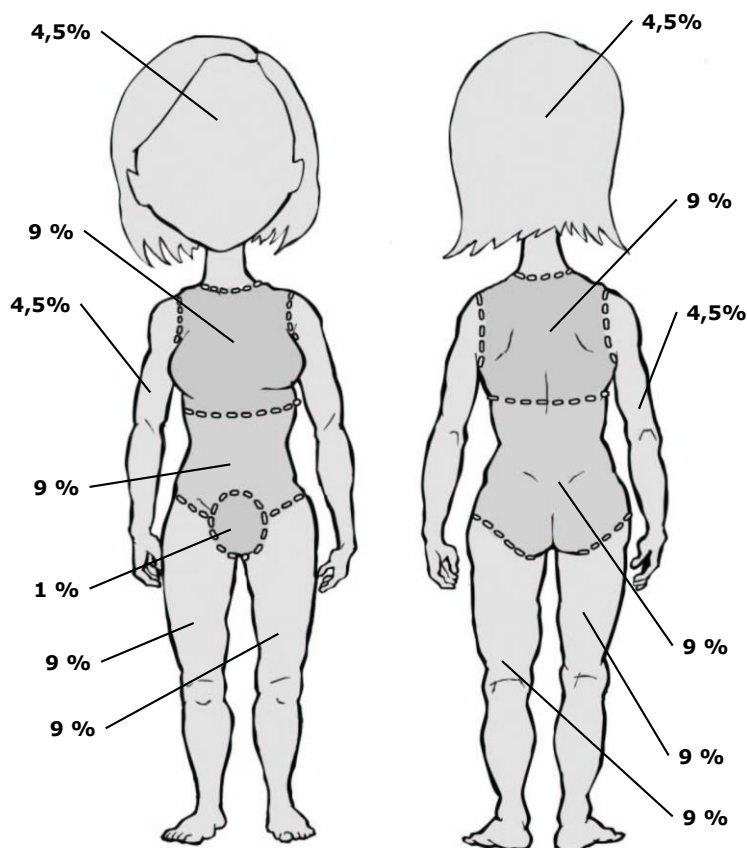
Brännskador som kräver läkarvård:

- andra gradens brännskador som är större än patientens handflata
- alla tredje gradens brännskador
- elskador
- brännskador i ansiktet och på händerna oftare än andra
- om patienten andats in heta brandgaser

Släckning av kläder som brinner:

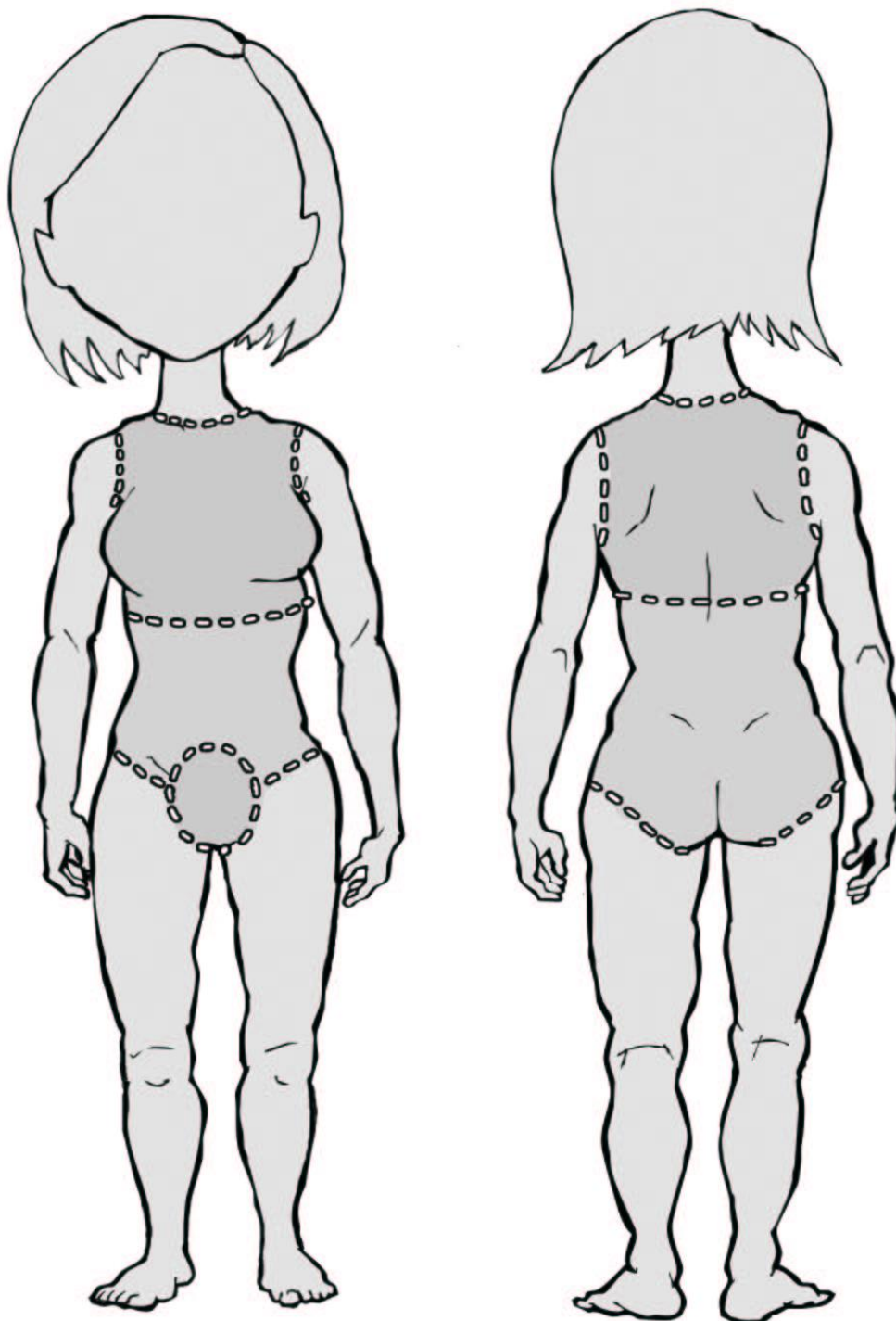
- rädda patienten och släck de brinnande kläderna genom att kväva elden med t.ex. en filt, matta eller släckningstäcke
- om dina egna kläder brinner, släck dem genom att rulla runt på marken.
- ta bort de heta kläderna omedelbart. Riv inte loss tyg som fastnat i huden
- kyl ner de brännskadade områdena genom att duscha med svalt vatten. Duscha i minst 30 minuter eller till smärtan försvinner. **OBS!** Kom i håg nerkylningsrisken vid stora brännskador!

BRÄNSKADEOMRÅDEN

STORDIA

BRÄNNSKADE OMRÅDEN

LT 18

UPPFÖRANDE SOM BRANDKÅRIST

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Lek: Leendet smittar. Barnen sitter i en ring; ett barn sitter mitt i ringen. Den som sitter mitt i ringen ler mot någon i ringen. Den som får leendet flyttar det vidare. Den som sitter i ringen skall försöka gissa var leendet finns. Leendet skall försöka flyttas utan att den som sitter mitt i ringen märker det. När den som sitter i ringen hittar leendet flyttar den som "blev fast" in i ringen.</p>	<p>Eleven förstår, att han representerar hela brandkårsfältet när han uppträder i uniform samt vill upprätthålla anseendet för brandkåren och brandväsendet.</p> <p>Hur uppföra sig som brandkårist</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Tavla, OH-projektor</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Varje elev funderar ut tre saker som är bra med brandkåren och varför brandkåren behövs. 2. Skriv upp tankarna på tavlan och diskutera dessa. 3. Eleverna funderar i grupp hur en brandkårist skall uppföra sig bra (retande, svordomar, skolkning, att ljuga mm). Skriv upp tankarna på tavlan. 4. Som ett alternativ kan man bekanta sig med brandkårsuniformen och berätta hur man biter sig i uniform och när denna används. 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	--

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

BRANDKÅRSDRÄKTEN

Man känner igen en brandkårist som en brandkårist speciellt då han är klädd i brandkårsdräkt. Då man är klädd i tjänste- eller brandkårsdräkt förväntas man uppföra sig ännu precisare och artigare än normalt.

När vi representerar den egna brandkåren och jobbar för brandväsendets anseende är en saklig och klanderfri klädsel en av de viktigaste sakerna att komma ihåg. Därför borde man närmare bekanta sig med etikett- och protokollregler. Etikett- och protokoll kan kallas för snobberi, men dessa är bara ett hjälpmedel för oss så vi vet hur vi skall bete oss i olika situationer som vi ändå i något skede av livet ställs inför.

Till en fullständig brandkårsdräkt för herrar hör följande utrustning:

- paraduniformsrock
- fältrock
- långärmad skjorta
- kortärmad skjorta
- byxor
- ytterrock av tyg
- regnrock
- skärmmössa
- uniformsmössa
- skinmössa
- skor, strumpor, ylletröja, skjorta, slips, halsduk, handskar och epåletter
- gradbeteckning (i enlighet med inrikesministeriets beslut)

Brandkåristens festdräkt betyder att man använder paraduniformsrock med stora ordnar eller ordensband. Festdräkten kan användas vid tillställningar som börjar efter kl. 18:00 och var det i inbjudan står frack eller mörk kostym med medaljer. På brandkårens egna tillställningar kan denna dräkt användas fastän tillställningen börjar före kl. 18:00.

Brandkårsungdomarna använder den dräkt som brandkåren har godkänt för dem. Som mössa används fält- eller båtmössan. Huvudsaken är, att alla har liknande klädsel.

Ungdomarnas utbildningsmärken skall fästas på den vänstra ärmen. Nivåmärkena man får efter extra mästarprov fästs på övningshalarens bröst.

LT 19

ARMATURREDESKAP

MÅL	Eleverna skall känna igen åtminstone grenstycket, grenstycke med grenkoppling, reduceringen och matarkopplingen för seriekörning samt förstå dessas betydelse.
INNEHÅLL	Brandkårens olika armaturredskap
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Grenstycke, grenstycke med grenkoppling, reducering och matarkoppling för seriekörning
BESKRIVNING AV LEKTIONEN <p>Hantering av kopplingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slå inte i kopplingarna, de kan skadas så de inte går att koppla ihop längre • håll kopplingarna rena från sand, snö och andra orenheter; smuts kan göra så de inte kan kopplas ihop • använd inte verktyg som hjälp för att koppla ihop kopplingar; använd inte annars heller våld • kontrollera packningarnas skick; serva dem med silikon • öppna kopplingar med bollventiler långsamt för att förhindra tryckstötter 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren förevisar de vanligaste armaturredskapen som brandkåren använder och eleverna bekantar sig med dessa. 2. Utbildaren berättar vad redskapen används till och var de placeras på vattenvägen. 3. Diskutera allmänt om användandet av kopplingarna och hur de skall hanteras. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Gå igenom var dessa armaturer skall placeras i vattenvägen dvs. vid transporten av vattnet från vattentaget till strålröret.

Berätta också hur de är konstruerade samt hur de olika y-styckena skiljer sig från varandra.

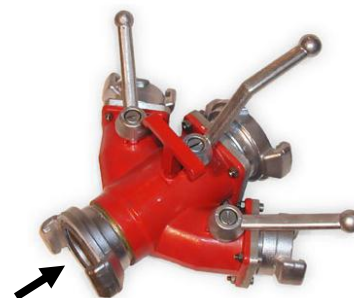
Matarkoppling för seriekörning

- ett klaff försett Y-stycke där vattnet strömmar från den gren där trycket är större till rot delen
- används oftast vid klarering av tilläggs vatten
  - fördelen är, att man inte behöver öppna matarledningen när man vill byta till ett annat vattentag (t.ex. turvis körning med tankbil till brandplatsen); på detta sätt undviker man vattenavbrott

Grenstycke

- är en koppling där slangledningen kan förgrenas och som är försett med avstängningsventiler (boll- eller skruvventiler)
- vattnet från huvudledningen kan fördelas i 2-3 arbetsledningar
- fungerar även som avstängare vid t.ex. slangbrott
- ingången är försedd med en 76 mm klokoppling och utgången med 3 x 51 mm eller 1 x 76 mm + 2 x 51 mm kolkopplingar

Grenstycke med grenkoppling

- kombination av en matarkoppling för seriekörning och ett grenstycke
- två ingångar säkrar klareringen vid t.ex. rökdykning där det är av stor vikt att inga vattenavbrott inträffar
- avstängningsventilerna är endera boll- eller skruvventiler

Reducering

- reduceringen är en kort, rak koppling som består av två olika storlekas klokopplingar
- används t.ex. för övergång från 76 mm huvudledning till 39 eller 51 mm arbetsledning

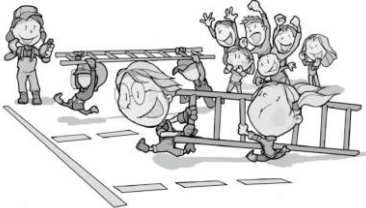

Allmänt om kopplingar

- kopplingarna som används i Finland är nyförtiden i allmänhet av aluminium, tidigare användes även mässing
- kopplingar av olika material kan ibland vara svåra att koppla ihop

LT 20-21

KURSENS SLUTÖVNING

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<p>Eleverna repeterar det de lärt sig och upplever hur det känns att lyckas. Utbildarna får feedback på vad deltagarna lärt sig.</p> <p>Repetition av det man lärt sig under kursens gång.</p> <p>2 x 30 min.</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Redskap som behövs enligt hur övningen är uppbyggd</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förbered slutövningen noggrant. Se till, att alla punkter är färdiga i tid. 2. Slutövningen kan utföras som en olympiad eller som en punktövning. Man behöver övervakare och hjälpredor för varje punkt. Vid planerandet av punkterna bör man ta i beaktande vad eleverna lärt sig på just denna kurs. Punkterna kan t.ex. vara följande: <ol style="list-style-type: none"> a) Tryckförband b) Slanghantering c) Förstahandssläckning d) Knopar (lyftandet av redskap) e) FHJ (t.ex. fraktur) 3. Genomgången av övningen görs endera muntligt under utbildarens ledning eller skriftligt. Vad var det roligaste på lägret / kursen, vad var svårast? Vad skulle du ha velat lära dig mera om, vad var tråkigast? 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	---

LT 22

AVSLUTANDET AV KURSEN

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Rullande av bilring:</p> <p>Deltagarna står i ett led. Den första rullar ringen så, att den stannar i den fyrkant som finns uppritad på marken. När ringen stannar springer han efter den och hämtar den åt följande deltagare. För varje ring som hamnar innanför fyrkanten får man ett poäng.</p>	<p>Eleverna reser hem glada och nöjda. Utbildarna får feedback angående kursen</p> <p>Kursens avslutning</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen</p> <p>Projektor</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alla sätter sig i en ring så man ser alla. Utbildaren skakar hand med alla elever och delar ut kursböckerna och intyg. Därefter berättar utbildaren om följande kurs i utbildningssystemet. 2. Ifall eleverna inte gjort utvärderingen av kursen på förra lektionen görs den nu. 3. Tack och hälsningar framförs. Låt kurskamraterna skriva en hälsning i din arbetsbok. 4. Utbildaren berättar när och hur man kommer avsluta lägret. 5. Hjälp-utbildarna fyller i sina kritikblanketter och lämnar dem till kursdragaren. 6. Loppu slut för detta år !
---	--

VALBARA ÄMNEN

LT	Spelregler för kursen
ÖT x 3	Orientering och efterspaning
ÖT x 2	Samhörighet
ÖT x 2	Motionstävling
ÖT	Ögonskador
ÖT x 2	Vattenlekar
LT	Förgiftningar
LT	Brandkårens förtjänsttecken
LT	Enhetsnumrering
LT	Polisens verksamhet
ÖT	Trafikdirigerarens redskap
LT	Elolyckor
ÖT	Armaturredskap

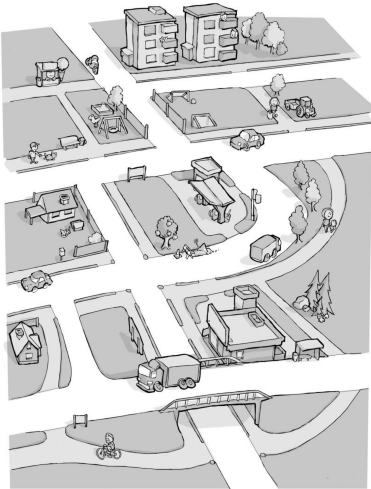
LT Vb 1-2

UPPGÖRANDE AV SPELREGLER FÖR KURSEN

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>MAN FÅR INTE RETA NÅGON</p> <p>ALLA SKALL TAS MED I LEKEN</p> <p>ETT LEENDE KOSTAR INGENTING</p>	<p>Eleverna förbinder sig att fungera i grupp enligt på förhand uppgjorda regler.</p> <p>Ungdomarna gör sinsemellan upp gruppens regler angående retandet, hur man hjälper andra, hur man håller tidtabeller, osv</p> <p>2 x 30 min.</p> <p>Lektionssalen / utbildningstältet</p> <p>Flaptavla, pennor</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dela in kursen i fyra grupper. Grupperna får 10 min på sig att förbereda ett kort teaterstycke där någon i gruppen blir mobbad. Grupperna framför sina teaterstycken och alla diskuterar innehållet i pjäsen. Utbildaren kan fråga; <i>Hur tror ni Kalle kände sig? Varför gjorde Matti och Rune som de gjorde? Hur skulle vi ha kunnat hjälpa den mobbade? Borde vi meddela föräldrarna? Osv.</i> Skriv gruppvis ner tio olika saker som man kan göra och inte får göra på ett brandkårsläger. Gå gemensamt igenom de olika reglerna. Välj ut de bästa reglerna som härefter gäller för denna kurs. 4. Alias ordlek: Dela in kursen i två grupper. En person i den första gruppen förklarar ett ord som har med brandkårsverksamhet att göra medan de övriga i gruppen skall gissa vad det är frågan om (t.ex. pytspruta – en stor burk som det kommer vatten ur). Om det egna laget inte kommer på ordet får det andra laget gissa en gång. Det lag som kommer på rätt ord får ett poäng och får fortsätta med följande deltagare och ord. Istället för aliasleken kan du låta barnen rita saker man blir på gott humör av. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
---	--

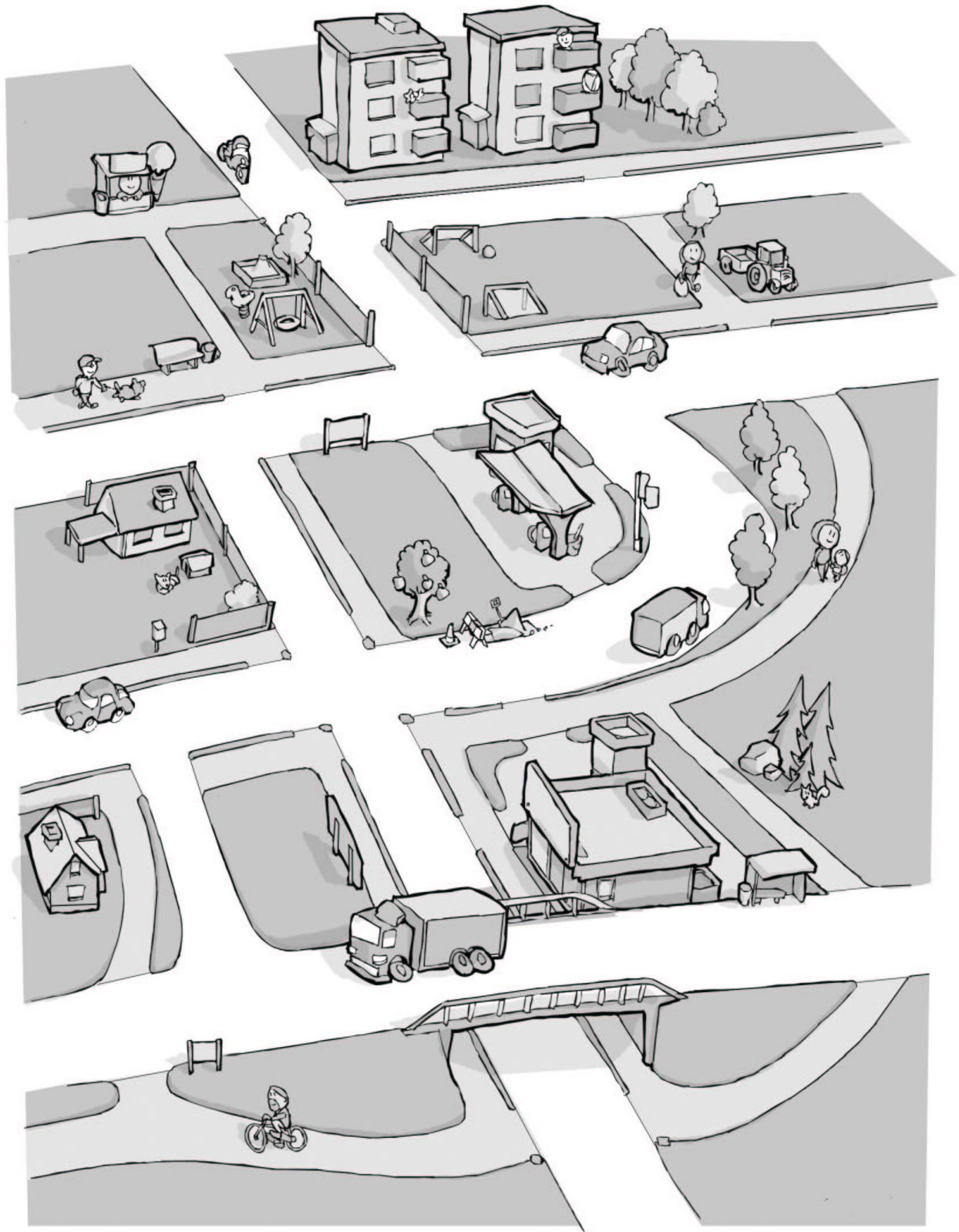
LT Vb 3-6

ORIENTERING OCH EFTERSPANING

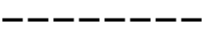

MÅL	Eleverna kan läsa kartan och jämföra den med terrängen samt hitta punkter i terrängen med hjälp av kartan. Eleverna förstår principerna för efterspaning.
INNEHÅLL	Att röra sig i terrängen, kompassen, kartan.
LEKTIONENS LÄNGD	4 x 30 min.
PLATS	Lektionssalen och terrängen
REKVISITA	Kartor (vägkarta, terrängkarta, bottenritning), kompass
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Man bekantar sig med kartan över lägerområdet. Utbildaren kan rita ett kryss på kartan och eleverna skall gå till platsen. Man kan också rita en bottenritning av lektionssalen. 2. Repetera väderstrecken lekfullt. Utbildaren ropar "norr" och alla visar samtidigt vart norr är. 3. Bekanta er med terrängkartan och kartecknen. 4. Bekanta er med en stadskarta. Utbildaren ger start- och målplats och eleverna ritar in på kartan hur de skulle cykla rutten. 5. Diskutera hur man skall handla om man tappar bort sig i terrängen. Hur skall man göra om någon annan tappat bort sig (efterspaning)? 6. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
<p><i>Man kan också göra tillägg till stadskartan; skyddsvägar, trafikmärken, trafikljus, osv.</i></p>	
	

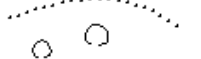

STADSKARTA

Karttecken

	Motorväg
	Huvudväg
	Landsväg
	Bilväg
	Körstig
	Stig
	Liten stig
	Järnväg
	Ellinje
	Kraftlinje
	Staket
	Bostadshus
	Annan byggnad
	Höjdkurva
	Höjdangivelse
	Stömlinje

	Sandmark
	Berg
	Stup
	Sten
	Åker
	Barrskog
	Kraftlinje
	Gräns
	Lövskog
	Sankmark
	Myrmark
	Vattenområde
	Älv, å
	Bäck/dike
	Källa

BAKGRUNDMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Eftersökning av försvunna personer

Polisen har ansvar för eftersökning av försvunna personer på land- och insjöområdena. Till havs ansvarar gränsbevakningsväsendet för eftersökningar.

Man inleder eftersökning av en försvunnen person om det misstänks att han råkat i livsfara eller ett olycksfall eller fallit offer för ett brott. En eftersökning inleds snabbt om det gäller ett barn, en åldring eller en person som är sjuk på det sätt att han inte kan ta vara på sig själv. Väderförhållandena påverkar också hur eftersökningen inleds.

På basis av polislagen kan polisen befalla alla 18 - 54-åringar som klarar uppgiften att delta i arbetet med att leta efter en försvunnen person och att rädda människoliv. Polisen kan också bestämma att teknisk och annan utrustning, mot full ersättning och i skälig utsträckning, ställs till polisens förfogande.

Lokalpolisen ger närmare uppgifter om eftersökning av en försvunnen person.

Vid eftersökningar tar polisen normalt hjälp av den frivilliga räddningstjänsten som utbildats för uppgiften. Den frivilliga räddningstjänsten består av personer som anslutit sig via sin medlemsorganisation och verksamheten samordnas av Finlands Röda Kors.

Landmärken

Med barn i skolåldern lönar det sig att lära ut platser längs skolvägen eller vägen till olika platser för fritidsintressen. Barnet borde åtminstone känna till namnet på sin skola, gatuadressen och några landmärken längs vägen. Även om nödcentralerna idag har tillgång till lokaliseringstjänster får de den viktigaste, primära och säkraste platsinformationen av anmälaren själv.

Endast en bråkdel av nödsamtalen görs av barn. Alla problemsituationer kräver inte en anmälan till myndigheterna utan oftast kan nödcentraloperatören ge tillräckliga råd via telefon.

För nödcentralen är barnet oftast en utmanande uppringare som fordrar väl avvägda frågor och råd. Å andra sidan är barn oftast mycket hurtiga och svarar rättframt på frågor och följer noggrant de givna direktiven.

Att gå vilse

Varje orienterare tappar någon gång bort sig. För att inte situationen skall förvärras bör man kunna handla rätt även om man går vilse.

Bra orienterare kan på efterhand berätta var de varit dvs. ett sätt att klara sig när man gått vilse är att kunna orientera sig.

Innan man påbörjar utflykten eller vandringen är det bra att gå igenom ruttplanerna med hemmatrupperna så att de vet, var man kans påbörja efterspaningen om man går vilse eller om det händer en olycka. Man avviker inte från den överenskomna rutten "för att gå till kiosken" så man inte i onödan ställer till med en hjälpoperation.

För att du inte skall gå vilse:

- Lär dig orientera, att läsa kartan och att använda kompassen. Endast genom att öva lär man sig orientera.
- Ta alltid med dig en uppdaterad, tillräckligt noggrann karta, t.ex. en friluftskarta eller en terrängkarta. En GPS-apparat förbättrar säkerheten speciellt då sikten är dålig eller om man inte är helt säker på var man befinner sig.
- Tro inte att du är för erfaren.
- Väl rutt i enlighet med gruppens erfarenheter och krafter samt enligt väderleken.
- Följ med på kartan när du rör dig och studera rутten på förhand.
- Gör en uppskattning hur lång tid trippten tar och följ hela tiden med tidsåtgången.
- Gör på förhand tillsammans med gruppen upp åtgärder och en räddningsplan ifall om någon tappar bort sig eller skadar sig.
- Risken att gå vilse är störst då det är mörkt eller om sikten av andra orsaker är dålig.
- Stanna genast för att bestämma din position om du känner dig osäker på var du är.

Om du går vilse i naturen:

- Konstatera situationen.
- Håll dig lugn och håll er tillsammans inom gruppen. Håll en paus och ät någonting.
- Märk ut på kartan den senaste kända positionen och försök minnas när du var där. Nu vet du redan i stora drag på vilket område du befinner dig.
- Försök minnas de senaste riktningarna så du kan minska på det osäkra området.
- Ge akt på den omgivande terrängen och landmärken och jämför med kartan. Jämförandet underlättas genom att svänga kartan i nord-sydlig riktning och att söka upp en plats med bra utsikt. Försök komma underfund med om du ännu finns på kartan eller är du utanför kartbladet?
- Om du inte ännu kan bestämma din position börja vandra i den på förhand bestämda räddningsriktningen mot den närmaste större fixpunkten: ett fjäll, en älv, en väg...
- Om vädret är mycket dåligt eller om ni inom gruppen är trötta och oense stanna för att äta eller slå läger på den närmaste lämpliga platsen och vila ut ordentligt. Låt alltid det dåliga vädret dra undan.
- Kör inte slut på gruppen med drömmar om snabb räddning. Se till att inte låta gruppen splittras i mindre delar.
- Om du redan en längre tid varit försvunnen och det är sannolikt att efterspaningen redan har påbörjats se till att göra dig så synlig som möjligt: riv upp terrängen, tänd en brasa eller bred ut ett stort färggrant tygstycke eller liknade.

STORDIA

OM DU TAPPAR BORT DIG

1. KRAMA ETT TRÄD

2. SE TILL ATT DU HÖRS OCH SES

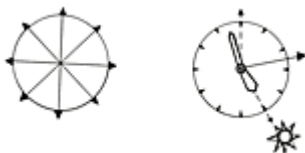
3. HÅLL DIG VARM

(Bilderna från Hitta Vilse materialet)

Naturen som hjälp vid bedömning av riktingen

När man går på utflykt skall man alltid ha en karta och kompass med sig. Om av någon orsak inte kan använda sig av kompassen är det bra om man kan bestämma riktingen med hjälp av olika naturliga metoder. Det lönar sig dock att komma ihåg, att ett naturtecken inte räcker för att bestämma väderstrecket, till det behövs flera.

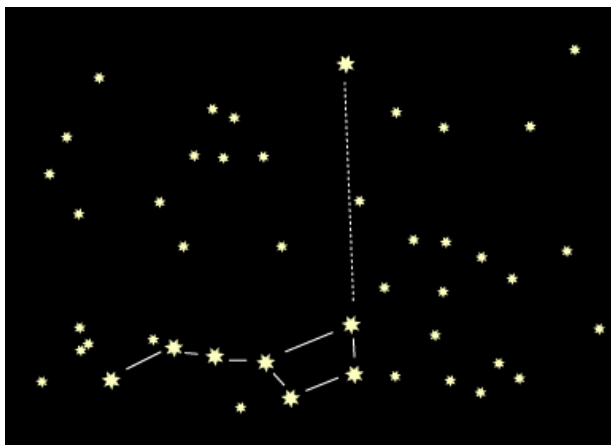
Solen

- Väderstecken kan grovt uppskattas om man vet i vilken rikting solen står vid olika tidpunkter. På vintern är solen i öster kl. 6 (sommartid kl. 7), i söder kl. 12 (sommartid kl. 13) och i väster kl. 18 (sommartid kl. 19).
- Klockan kan även användas för att bestämma åt vilket håll norr är. Tiden som klockan visar delas med två och den nya tiden riktas mot solen varvid klockan 12 visar mot norr. Dvs. om klockan är åtta på kvällen (kl. 20) delas 20 med 2 och resultatet som är 10 riktas mot solen varvid kl. 12 på klockan pekar mot norr. Sommartid måste man komma ihåg att ta bort en timme från klockans tid för att man får den rätta "normaltiden" dvs. vintertid.

Märken i naturen

- Myrstackens långsluttande sida är riktad mot söder och stackarna är på södra sidan av en sten eller ett träd.
- Träd som står ensamma har mera kvistar på den södra sidan och dessa kvistar är också tätare och grövre.
- Den vita nävern på björken finns längst ner på stammen på den södra sidan.
- Lavar växer på södra sidan av granar och stenar.
- På våren finns det bara fläckar i snön på sydsidan.
- Stenar och träd är mera mossbeklädda och högre upp på norrsidan.
- Norr kan också hittas med hjälp av stjärnorna: föreställ dig en linje som går rakt igenom de två sista stjärnorna i Karlavagnen – på ett avstånd som ungefär motsvarar fem stjärnor hittar man Polstjärnan som alltid står i norr.

LT Vb 7-8

SAMHÖRIGHET

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> 	<p>Eleverna känner samhörighet med varandra, man lär känna varandra, man blir motiverad att lära sig.</p> <p>Olika lekar</p> <p>2 x 30 min.</p> <p>Lektionssalen eller övningsområdet</p> <p>Enligt behov</p> <p><i>Enkla, små lekar kan med fördel användas som inledning vid tillfällena då gruppens medlemmar inte känner varandra från tidigare. Med hjälp av lekarna lär gruppens medlemmar känna varandra. Vid dessa tillfällen är det mycket viktigt att alla gruppens medlemmar deltar i leken. För uppvärmningen kan man ta en lek där man inte behöver berätta något om sig själv. När man fått upp stämningen en aning kan man påbörja att lära känna varandra bättre.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alla står i en ring och presenterar sig själv. Därefter försöker man minnas vad alla heter. Varje deltagare kan t.ex. säga "Jag ger mig av till en öde ö och jag tar Siv, Sari, Janne, Vesa, Lefa, osv. med mig" dvs. man räknar upp alla namn man kommer ihåg. Den som sitter i början av ringen har lättare än de i slutet av ringen efter som de inte behöver komma ihåg så många namn. 2. Deltagarna sitter i en ring. Före man börjar leken berättar alla i tur och ordning vad man heter. Den som börjar kastar en boll till en deltagare som säger sitt namn och rullar bollen till en annan i ringen. 3. Deltagarna sitter i en ring. Man berättar i tur och ordning sitt namn och sin födelsedag. Deltagaren flyttar sig i ringen på så sätt att den som har födelsedag tidigare än de övriga sitter till vänster om den som är född senare. Till slut sitter alla i ringen enligt sin födelseid. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	---

LT Vb 9-10

KONDISTÄVLING

MÅL	Eleverna känner glädje av att röra på sig, förbättrar sin kondition och blir inspirerade att höja sin kondition.
INNEHÅLL	Motionsbana för ungdomar
LEKTIONENS LÄNGD	2 x 30 min.
PLATS	Övningsområdet eller annan lämplig plats
REKVISITA	Som behövs för banan
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eleverna delas in i grupper. Klara direktiv bör ges för hur man utför banan. 2. Grupperna kan tävla sinsemellan vid utförandet. 3. Utbildarna kan utmana vinnarlaget. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

LT Vb 11

ÖGONSKADOR

MÅL	Eleverna kan ge första hjälp för en ögonskada.
INNEHÅLL	Övning i första hjälp för ögonskada.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diskutera vilka skador man kan få på ögat och vid vilka tillfällen de kan ske. 2. Gå igenom första hjälpen för ögonskador. 3. Diskutera om eleverna har erfarenheter av ögonskador. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Ögonskador

Ögonskador orsakas ofta av kringflygande partiklar men även av stänk från frätande vätskor eller slag mot ögat. Ta kontakt med en ögonakut om du fått in ett föremål i ögat som inte försvinner när du sköljer ögat, om du fått en vass flisa eller en frätande vätska i ögat eller om du fått ett slag mot ögat.

Ögonskador kan uppstå om man exempelvis får en metallflisa eller ett stänk av något frätande ämne i ögat. Även ett litet sandkorn kan innebära mycket obehag då det skaver och tårarna rinner. Normalt sköljs små partiklar ut med tårvätskan. Men de kan också orsaka skador, till exempel små sår på hornhinnan. Även små skador kan leda till allvarlig synnedsättning.

Alltför stark UV-strålning kan också orsaka skador på hornhinnan, linsen och näthinnan. Snöytor som starkt reflekterar solens UV-strålning kan orsaka snöblindhet, då mängder av små sår uppstår på hornhinnan. Det gör mycket ont, men läker efter några dagar. Den som tittar mot solen riskerar att få brännskador på näthinnan.

Ögonskador kan förstås också orsakas av föremål som träffar ögat. Till exempel kan en snärt från en kvist ge smärtsamma sår på hornhinnan. Trubbigt våld mot ögonregionen kan orsaka frakturer på ögonhållans ben, vilket i sin tur kan störa ögats rörelser och ge dubbelseende.

Symtom på ögonskador

I de flesta fall känner du att det skaver och svider i ögat, särskilt när du blinkar. Ögat kan bli rött och irriterat. Tårarna rinner och du kan bli överkänslig för ljus. Även synförändringar kan förekomma. Oftast drabbas bara det ena ögat. Vid infektioner, däremot, drabbas ofta båda ögonen.

FATTAS TEXT!!!!

LT Vb 12-13

VATTENLEKAR

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p><i>Utbildaren visar inom vilket område man får simma och i vilken riktning simmandet sker (in mot stranden, längs stranden).</i></p> <p>Stafett i strandvattnet: <i>Dela i kursen i sexmanna lag. Hälften av laget står på ena sidan och andra hälften på andra sidan av tävlingsområdet. Deltagaren springer tills han kan skicka iväg följande deltagare med att slå ihop händerna. Vinnare är det lag vars deltagare först har bytt plats med varandra.</i></p>	<p>Eleverna vänjer sig vid vattnet och lär sig grunder för simning.</p> <p>Olika lekar på stranden och i vattnet.</p> <p>2 x 30 min.</p> <p>Simstranden</p> <p>Ämbar, muggar, simbräden</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Samling på simstranden. 2. Dela in eleverna i fyra grupper. Lagen ställer sig i ett led ca 15 m från vattenlinjen. Den första i laget har en mugg. När startsignalen går springer han fram till vattnet, fyller muggen och bär det till ett ämbar. Han ger muggen åt följande och så fortsätter man tills ämbaret är fyllt. <p><i>Ta reda på elevernas simkunskaper. Timmen kan användas för vattenlekar, simövning eller att kasta ut en frälsarkrans till en nödställd i vattnet. Man kan också öva att simma med flytvästar eller med kläderna på.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Till slut får eleverna plaska på i fri ordning med hjälp av simbräden, bollar osv. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.
--	---

LT Vb 14

FÖRGIFTNINGAR

MÅL	Eleverna känner till giftiga ämnen hemma, kan handla vid förgiftningssituationer, känner igen symptom, kan fundera ut vilket ämne det möjligen är fråga om, kan ringa efter hjälp.
INNEHÅLL	Förgiftningar, giftiga ämnen i hemmet, hur göra vid ett förgifningsfall.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla, märken för farliga ämnen
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren berättar om de allmännaste förgiftningarna som kan ske i hemmet. Fråga eleverna vilka giftiga ämnen de vet att finns hemma. 2. Utbildaren berättar hur man handlar i förgifningsfall, hur man ringer till giftinformationscentralen och vad man skall ta reda på innan man ringer. 3. Utbildaren repeterar sakerna och svarar på frågor. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

FÖRGIFTNINGAR

De vanligaste orsakerna till förgiftningar

De vanligaste förgiftningarna i hemmet uppstår då barn får tag i tvättmedel, mediciner och alkohol. Även en oförsiktig hantering av eld kan ge upphov till osförgiftning. I naturen växer giftiga svampar, växter och bär som kan ge förgiftningssymptom då man äter dem. Man bör i ett tidigt skede lära små barn att man inte äter bär eller växter som man hittar utan lova av föräldrarna. Symptom på förgiftning av mediciner, svampar, växter och alkohol är illamående och uppkastningar, magsmärter eller diarré, huvudvärk, hudsymptom som hudutslag, klåda eller lokal uppsvällning. Även kramper och medvetandestörningar är typiska symptom.

Hur handla vid förgiftningar?

- Om den nödställda inte uppvisar tydliga symptom men man misstänker att förgiftning är möjlig och man vill ha råd får man det och anvisningar av Giftinformationscentralen vid Helsingfors universitetssjukhus, tel.nr 09 471 977.
- Vid nödfall ringer man 112.
- Ha inte den nödställda att kasta upp! Om han är medvetslös, sväng honom i sidoläge och påbörja vid behov återupplivning.
- Följ med den nödställdas situation hela tiden till yrkeshjälp anlände och om situation förändras drastiskt ta på nytt kontakt med nödcentralen 112.
- Vid förgiftningsfall med mediciner, svampar, växter eller alkohol kan man ge aktivt kol som första hjälp
- Vid förgiftningsfall med lösningsmedel, syror eller alkaliska (basiska) ämnen kan man ge första hjälp med mjölk eller vatten. Ett glas åt vuxna och ett halvt glas åt barn.

Innan du ringer till giftinformationscentralen ta reda på följande saker:

- Vilket ämne misstänker du?
  - kontrollera om den nödställda har klara tecken i munnen t.ex. läkemedelsmassa eller delar av växter
  - har andningen en speciell lukt
- Hur stor mängd har den nödställda svält?
  - kontrollera hur mycket tvättpulver som finns kvar
  - räkna tablettorna som finns kvar, osv.
- Hur lång tid har förflutit?
  - ta reda på genom att fråga eller försök på annat sätt få reda på hur länge det är sedan ämnet kom in i kroppen

När du avslutat samtalet skall du följa giftinformationscentralen anvisningar.

Medicinskt kol är en bra första hjälp för medicin-, svamp- eller växtförgiftningar. Från apoteket får man en behändig flaska med kolpulver som räcker till även för en fullvuxen (50 g). Doseringen för barn är 1g/1kg. Ett snabbt intag av medicinskt kol förhindrar att ämnet suggs upp i magsäcken. Medicinskt kol får inte ges åt en person som intagit petrokemiska eller frätande produkter.

Os, dvs. kolmonoxid är en totalt färglös och luktfri gas som man inte kan upptäcka i andningsluften på annat sätt än på dess symptom. Avgaserna från en bil kan döda på bara tio minuter i ett slutet utrymme. Olycksoffer i eldsvådor omkommer oftast pga. kolmonoxiden. Symptom på osförgiftning är huvudvärk och illamående, blekhet, blå- eller rödaktighet, kramper och störningar i medvetandnivån.

Funktion vid osförgiftningar

- För den nödställda omedelbart ut i friska luften
- Vid nödfall ring 112, följ med den nödställda, om situationen förvärras ring omedelbart på nytt till 112
- Placera en person vid medvetande i halvsittande ställning och en medvetslös person i sidoläge
- Påbörja vid behov återupplivning

Sammanställning från:

Ensiapuopas

12.6.2007

Timo Sahi, Maaret Castrén, Neta Helistö ja Leena Kämäräinen

Artikkelin tunnus: spr00013 (012.000)

© 2011 Suomen Punainen Risti

Översättningen inte medicinskt kontrollerad!

LT Vb 15

BRANDKÅRENS GRADBETECKNINGAR

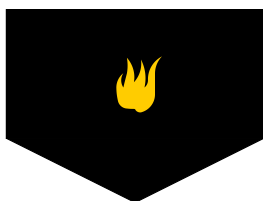
MÅL	Eleverna känner till märken som används inom ungdomsarbetet och brandkårens verksamhet.
INNEHÅLL	Brandkårsungdomarnas märken, märken för de frivilliga brandkåreerna.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla, märken
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren presenterar de märken som används inom brandkårsungdomsarbetet och berättar vem som bär de olika märkena. 2. Diskussion om märken. Ta en titt på vilket märken man får sätta på ärmen efter man gått Nivåkurs 2. 3. Utbildaren berättar vilka andra märken för brandkårister det finns. T.ex. intressemärken, märken för tjänsteår, lägermärken, olika förtjänsttecken, osv. 4. <i>Utbildaren kan visa märken han har på sin uniform och berätta varför han har fått dem.</i> 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

STORDIA

MÄRKESYSTEMET FÖR BRANDKÅRSUNGDOMAR

Grundmärke

Nybörjarkurs 1

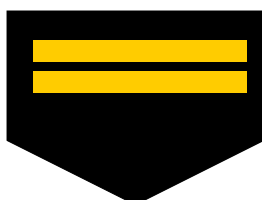
Nivåkurs 1

En fördjupande kurs

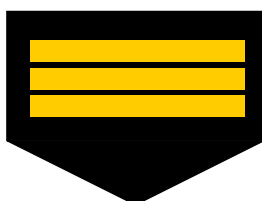
Nybörjarkurs 2

Nivåkurs 2

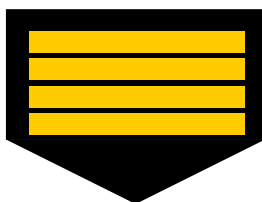
Två fördjupande kurser

Nivåkurs 3

Tre fördjupande kurser

Nivåkurs 4

Fyra fördjupande kurser

STORDIA

MÄRKESYSTEMET FÖR BRANDKÅRSUNGDOMAR

Märken för avdelningens och förbundens ansvarspersoner

Avdelningens ledare

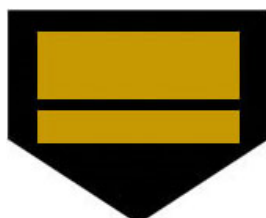
Avdelningens viceledare

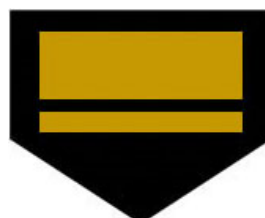
Avdelningens utbildare

Avdelningens gruppchef

Förbundets
ungdomsledare

Lokalförbundets
ungdomsledare

STORDIA

INTRESSEMÄRKEN

Mästarklass
10.000 h

Storklass
5.000 h

Special förtjänstklass
3.000 h

Förtjänstklass
1.500 h

Elitklass
800 h

I-klass
400 h

II-klass
200 h

III-klass
50 h

MÄRKEN FÖR TJÄNSTEÅR

Brons
5 år och 10 år

Silver
15 år och 20 år

Guld
25 år och 30 år

Guld
Över 35 år
(5 års mellanrum)

LT Vb 16

ENHETSNUMRERING

MÅL	Eleverna förstår principen hur enheterna numreras och vilka uppgifter man kan läsa ur numrorna.
INNEHÅLL	De allmännaste enhetsnumreringarna.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla, märken
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren berättar varför man använder beteckningar på enheterna. 2. Diskutera vilka enhetsnumreringar eleverna kommer ihåg. 3. Utbildaren går igenom principen för enhetsnumreringen. 4. Utbildaren går igenom hur man kan urskilja de olika enhets-typerna ur numreringen. 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

ENHETSNUMRERING

Allmän linjedragning för enhetsbeteckningarna

Nödcentralverkets operativa samarbetsgrupp (överdirektörmötet), som representerar alla aktörer som fungerar i nödcentralens gränssnitt, har kommit överens om att enhetsbeteckningarna ska innehålla mellan sju och åtta tecken:

Första tecknet (6RSA1132) som vid behov används under övergångstiden och enbart i informationssystemen i syfte att precisera) anger **nödcentralområdets nummer**.

Andra tecknet (6RSA1132) är en bokstav som anger enhetens **verksamhetssektor** och kommer från de engelskspråkiga namnen: R räddning (rescue), P polis (police), E hälsovårdsväsendet (emergency medical services), B gränsbevakningsväsendet (border guard) och S socialväsendet (social health care). För aktörer som fungerar i nödcentralens gränssnitt men inte hör till en verksamhetssektors egen numrering bestäms beteckningarna enligt följande: A Finavia (aviation), C tullen (custom), M försvarsmakten (military) och V frivilliga (volunteer).

Tredje och **fjärde** tecknet (6RSA1132) är bokstäver som anger **räddningsverk, polisinsättning, sjukvårdsdistrikt** eller del av det eller **gränsbevakning**. Bokstäverna för räddning och polis beskriver samtidigt ofta landskapet, men vid behov kan man även beskriva ett myndighetsområde eller på annat sätt bildad riksomfattande enhet. Övriga beteckningar med två bokstäver som baserar sig på annat än landskapsvis indelning bestämmer varje sektor själv. På motsvarande sätt bestämmer sektorn om bokstavskombinationer och enhetsbeteckningar för de utomstående enheter som har anknytning till sektorn och fungerar i nödcentralens gränssnitt.

De sista **3 eller 4 siffrorna** (6RSA1132, nedan nummerdel) får varje sektor använda för att noggrannare ange **områdesindelning, enhetsklass** och **enhetens ordningsnummer**. Det rekommenderas en modell där första siffran anger enhetsklass (användningsändamål) och tredje siffran anger enhetens ordningsnummer, det vill säga vilken i ordningen av en viss klass enheten i fråga är på området. Om det är tillräckligt att ange en nummer för varje av dessa så bildas en tresiffrig nummerkombination.

För en av dessa tre, det vill säga antingen noggrannare beskrivning av områdesindelning, enhetsklass eller enhetens ordningsnummer, går det använda två siffror bara valet görs nationellt och berör hela verksamhetssektorn. Då blir enhetsbeteckningens nummerdel fyrsiffrig. Tresiffriga slutdelar kan vid behov kompletteras med nollor framför så att de blir fyrsiffriga och så att beteckningarna är lika långa (om systemen förutsätter det). Om en sektor inte behöver en siffra eller siffror för att ange området noggrannare kan sektorn till dessa delar använda den numrering man vill ha. En sektor kan även avvika från den rekommenderade ordningen ovan (noggrannare område, klass, ordningsnummer). Av nummerdelen förutsätts ändå att det framkommer enhetens klass det vill säga beskrivning av fordonet, redskapen och vårdberedskapen.

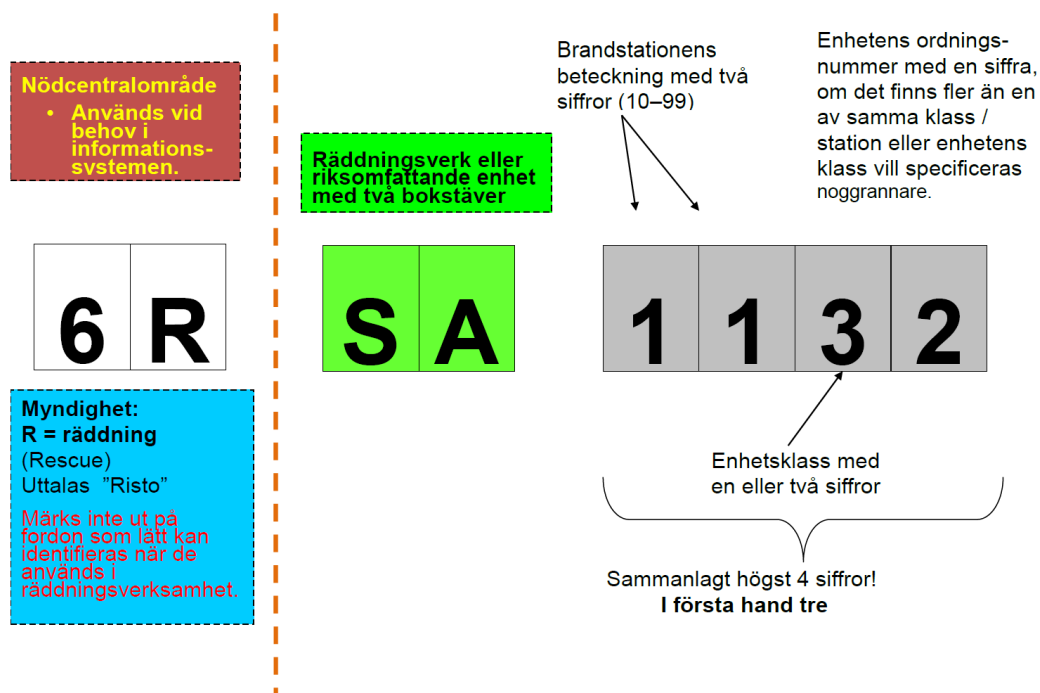
Indelning av enhetsklasser kan varje sektor bilda som de vill, ändå så att för myndigheternas gemensamma enhetsklasser reserveras 8 = fartyg och 9 = luftfarkost. Om sektorn inte har fartyg eller luftfarkoster kan man använda även dessa siffror som man vill i klassindelningen. Det är väsentligt att numreringen är riksomfattande enhetlig på hela sektorn. Vid behov kan en sektor fördubbla ordningssiffrornas antal för enheter av en viss klass för att beskriva enhetsklassen med två siffror i stället för en (till exempel polisens personbil av modell paketbil kunde beskrivas med siffrorna 3 och 4). Beteckningar som beskriver ledningsenheter kan till nummerdelen, avvikande från vad som nämndes ovan, vara tvåsiffriga.

Vid radioanrop används landskapet sagt i klartext. För andra enheter än landskapsvis indelade enheter används radioalfabetet (till exempel riksomfattande enheter och läroanstalter).

På dekalerna som fastsätts på fordonen används två bokstäver för enhetsbeteckningen som anger enheten eller området och därefter nummerdelen som är tre- eller fyrsiffrig.

Syftet med anvisningen är även att precisera den gemensamma ståndpunkt som nämndes ovan att tillämpas i räddningsverken och räddningsinstitutet.

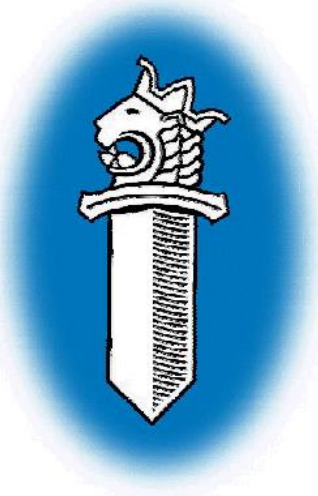

(Utdrag ur Anvisning om räddningsväsendets enhets- och anropsbeteckningar 1/2011)

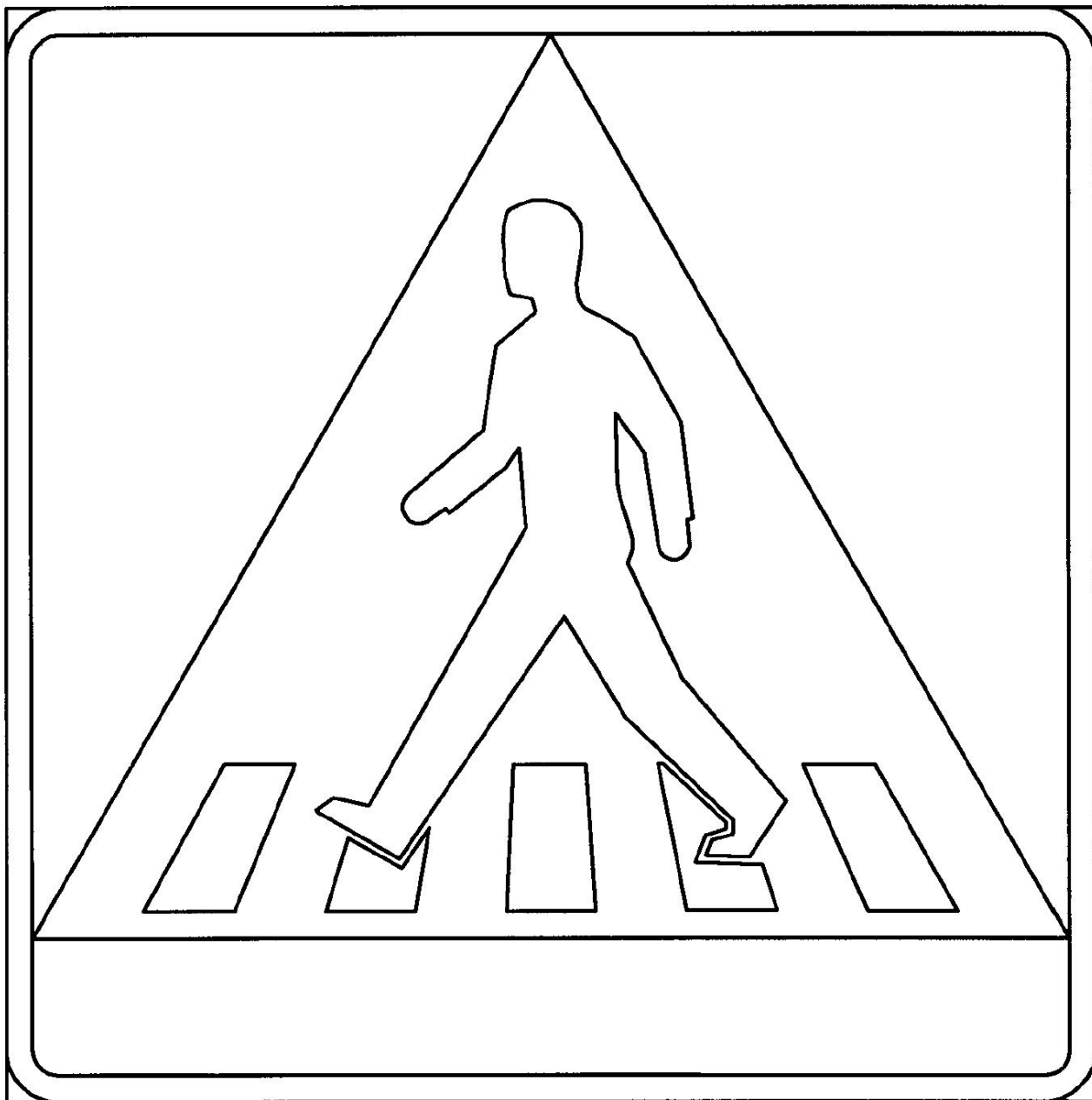
Tredje siffran	Användningsändamål	Fjärde siffran	Användningsändamål
1	Släckningsbil	2 - 4	ordningsnummer vid behov
		5 - 9	Lättsläckningsbil
2	Tank- och släckningsbil	2 →	ordningsnummer vid behov
3	Tankbil	2 →	ordningsnummer vid behov
4	Skum- och pulverbil	1 - 4	Skumbil
		5 - 9	Pulverbil
5	Röjningsbil	2 - 4	ordningsnummer vid behov
		5	Räddningsdykarbil
		8	Kemskyddsbil
6	Stegbil, hävare med integrerad stege eller skylift	2 →	ordningsnummer vid behov
7	Manskapsbil	2 →	ordningsnummer vid behov
8	Fartyg eller båt (medräknat svävare)*	2 →	ordningsnummer vid behov
9	Övrigt fordon	2, 3	ordningsnummer vid behov
		4	Växelflaksbil
		5	Djurräddningsbil
		6	Skadeskyddsbil
		7	Slangbil
		8, 9	Terrängfordon (fyrhjuling, motorkälke mm.)
0	Inte i användning		

LT Vb 17

POLISENS VERKSAMHET

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Man kan även bekanta sig med trafikmärken av olika slag och trafiksäkerhet http://www.liikenneturva.fi/www/sv/turvapupu/.</p> <p>Färglägg trafikmärket för skyddsväg. De rätta färgerna är:</p> 	<p>Eleverna förstår polisens uppgifter. Polisen är en vän.</p> <p>Polisens arbetsfält och uppgifter.</p> <p>30 min.</p> <p>Lektionssalen</p> <p>Flaptavla</p> <p>1. Skriv upp i form av en tankekarta vad polisen sysslar med. Fråga eleverna.</p> <p>2. Diskutera i grupper varför polisen är vår vän och en viktig tjänsteman ur samhällets synpunkt.</p> <p>3. Bjud gärna in den lokala polisen för att själv berätta om sin verksamhet men kom ihåg att vara ute i tid.</p> <p>4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.</p>
--	---

FÄRGLÄGG TRAFIKMÄRKET

LT Vb 18

TRAFIKDIRIGERARENS UTRUSTNING

MÅL	Eleverna kan montera varningstriangeln och använda trafikdirigeringsutrustningen. Kan placera varningstriangeln rätt.
INNEHÅLL	Varningstriangel, placering av den, trafikdirigerings grunder
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Övningsområdet
REKVISITA	Utrustning för trafikdirigering, varselmärkesserie, varningstriangel, stopptecken
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Man bekantar sig med utrustningen för trafikdirigering och går igenom hur och till vad den används. 2. Eleverna övar sätta ihop varselmärkesserien och varningstriangeln. 3. Utbildaren berättar grunderna i hur man styr starfiken på en olycksplats. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Obligatorisk utrustning för trafikdirigering

- Stopptecken
  - trafikmärket "Fordonstrafik förbjuden" nr. 311
  - diameter 200/400 mm
  - ytbehandling med daglysfärg
  - grå baksida
  - kort handtag och handledsrem
- Om uppdraget utförs i skymning eller nattetid skall man använda en upplyst stoppskylt vars diameter är 200 mm
  - endast trafikövervakare får använda rött sken att stoppa trafiken
- Klädsel
  - trafikövervakaren skall använda en CE-märkt skyddsväst i enlighet med SFS-EN 471 vars skyddsklass skall vara 3 enligt ytan på tyget som behandlats med dagljusfärg (gul eller orange)
  - vid tillfällig trafikdirigering som räddningsväsendet utför räcker det om klädseln uppfyller skyddsklass 2
- Övrig utrustning
  - ljusa handskar förbättrar synligheten varvid händernas rörelser framhävs – speciellt vid trafikdirigering i korsningsområden är detta viktigt: stopp-tecken ges med den vänstra handen och riktningen visas med höger hand
  - sambandutrustning t.ex. VIRVE-terminal – speciellt om trafikövervakarna inte ser varandra
- Trafikövervakaren skall vara 18 år fyllda
- Trafikövervakarens syn, hörsel och reaktionsförmåga skall vara normal
- Av en trafikövervakare krävs allmänt körkort för att man skall ha kännedom om t.ex. inbromsningssträckor för olika fordonstyper

Principer för trafikdirigering

- Trafikövervakaren skall placera sig på så sätt på körbanan att han kan upptäckas på långt avstånd även om man kör i kö
- Trafikövervakaren står med ansiktet mot trafiken
- Trafikövervakaren bör komma ihåg att akta sig för trafik bakifrån
- Resoluta och lugna rörelser så att trafikanterna bättre förstår innebörden och för att undvika tvärbromsningar – genom att svänga stopp-märket fram-och-åter förbättra man upptäckandet av märket
- Håll tillräcklig kontakt med de övriga trafikövervakarna
- Beakta inbromsningssträckorna vid mörker, regn och halka

STORDIA

TRAFIKDIRIGERARE

LT Vb 19

ELOLYCKOR

MÅL	Eleven vet vilken är första hjälpen vid olyckor med elektricitet.
INNEHÅLL	Elolyckor, förebyggande av dem, första hjälp vid elolyckor.
LEKTIONENS LÄNGD	30 min.
PLATS	Lektionssalen / utbildningstältet
REKVISITA	Flaptavla
BESKRIVNING AV LEKTIONEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mångsidiga och intressanta historier och uppgifter finns på adressen http://sahkoturva.info/lapset/robo11.html (på finska) 2. Diskutera tillsammans vad elektricitet är och till vad den behövs.
	<p><i>Med hjälp av elektriciteten kan man lätt flytta energi dit man behöver den. Elkablarna finns i alla rum i huset. Elektriciteten kommer till huset från kraftverken via kablar i luften och i marken. I musklerna finns det muskelkraft och den energi som framställs i kraftverken kallas elektricitet. Kraftverket är som en stor fabrik som fungerar med eld eller vatten som bränsle. Elektriciteten bildas när bränslet, t.ex. stenkol, naturgas eller olja bränns och dess energi därmed frigörs och omvandlas till elektricitet i en generator. Elektricitet kan framställas på olika sätt, men all el härstammar i sista hand från solen. I ett bränsle finns energin lagrat i kemisk form medan den i vattnet och vinden finns som rörelseenergi.</i></p>
	<ol style="list-style-type: none"> 3. Diskutera om skador som uppstått pga. elektricitet. Har någon egna erfarenheter? Vilken första hjälp skall man ge vid olyckor med el? 4. Diskutera tillsammans säkerheten på de apparater man använder hemma. (inga söndriga sladdar, inte i närheten av vatten, drag ut stöpseln då du går hemifrån osv.). 5. Berätta var och när kursen samlas nästa gång.

LT 19

ARMATURREDESKAP

<p>MÅL</p> <p>INNEHÅLL</p> <p>LEKTIONENS LÄNGD</p> <p>PLATS</p> <p>REKVISITA</p> <p>BESKRIVNING AV LEKTIONEN</p> <p>Hantering av kopplingar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • slå inte i kopplingarna, de kan skadas så de inte går att koppla ihop längre • håll kopplingarna rena från sand, snö och andra orenheter; smuts kan göra så de inte kan kopplas ihop • använd inte verktyg som hjälp för att koppla ihop kopplingar; använd inte annars heller våld • kontrollera packningarnas skick; serva dem med silikon • öppna kopplingar med bollventiler långsamt för att förhindra tryckstötter 	<p>Eleverna skall känna igen åtminstone grenstycket, grenstycke med grenkoppling, reduceringen och matarkopplingen för seriekörning samt förstå dessas betydelse.</p> <p>Brandkårens olika armaturredskap.</p> <p>30 min.</p> <p>Övningsområdet</p> <p>Grenstycke, grenstycke med grenkoppling, reducering och matarkoppling för seriekörning.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbildaren förevisar de vanligaste armaturredskapen som brandkåren använder och eleverna bekantar sig med dessa. 2. Utbildaren berättar vad redskapen används till och var de placeras på vattenvägen. 3. Övar användningen av dessa redskap. 4. Berätta var och när kursen samlas nästa gång. <div style="text-align: center;"> </div>
--	---

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR UTBILDAREN

Gå igenom var dessa armaturer skall placeras i vattenvägen dvs. vid transporten av vattnet från vattentaget till strålröret.

Berätta också hur de är konstruerade samt hur de olika y-styckena skiljer sig från varandra.

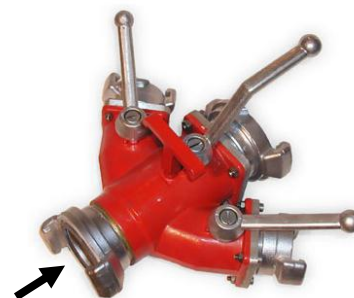
Matarkoppling för seriekörning

- ett klaff försett Y-stycke där vattnet strömmar från den gren där trycket är större till rot delen
- används oftast vid klarering av tilläggsvattnen
  - fördelen är, att man inte behöver öppna matarledningen när man vill byta till ett annat vattentag (t.ex. turvis körning med tankbil till brandplatsen); på detta sätt undviker man vattenavbrott

Grenstycke

- är en koppling där slangledningen kan förgrenas och som är försett med avstängningsventiler (boll- eller skruvventiler)
- vattnet från huvudledningen kan fördelas i 2-3 arbetsledningar
- fungerar även som avstängare vid t.ex. slangbrott
- ingången är försedd med en 76 mm klokoppling och utgången med 3 x 51 mm eller 1 x 76 mm + 2 x 51 mm kolkopplingar

Grenstycke med grenkoppling

- kombination av en matarkoppling för seriekörning och ett grenstycke
- två ingångar säkrar klareringen vid t.ex. rökdykning där det är av stor vikt att inga vattenavbrott inträffar
- avstängningsventilerna är endera boll- eller skruvventiler

Reducering

- reduceringen är en kort, rak koppling som består av två olika storlekas klokopplingar
- används t.ex. för övergång från 76 mm huvudledning till 39 eller 51 mm arbetsledning

Allmänt om kopplingar

- kopplingarna som används i Finland är nyförtiden i allmänhet av aluminium, tidigare användes även mässing
- kopplingar av olika material kan ibland vara svåra att koppla ihop

LT

	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
---	---

ELEVENS RESPONSBLANKETT

Namn _____ Kurs NIVÅKURS II
Datum _____ Plats _____

Ringa in det alternativ du tycker passar bäst. Skriv gärna ner dina egna tankar på linjerna under frågan!

1 = alltid, 2 = nästan alltid, 3 = ibland, 4 = sällan, 5 = aldrig

1. Jag följde reglerna på lägret 1   2   3   4   5
_____
_____

2. Jag tog hand om mina egna saker 1   2   3   4   5
_____
_____

3. Jag gav de andra arbetsro 1   2   3   4   5
_____
_____

4. Jag var aktiv och positivt inställd 1   2   3   4   5
_____
_____

5. Tycker du, att det är för mycket lektioner eller övningar på denna kurs?
_____
_____
_____

6. Fick du vänta mycket under övningarna eller fanns det hela tiden något att göra?
_____
_____
_____

7. Lärde du dig mycket nytt på kursen eller var det enbart gamla saker som upprepades?

---

8. Kom du överens med utbildarna och de andra kursdeltagarna? Något du är arg på?

---

9. Vad tycker du att var allra bäst på kursen ? Vad var tråkigast? Vad skulle du vilja ha mera av och vad mindre av?

TACK FÖR ATT DU SVARADE PÅ DESSA FRÅGOR !

Din kursledare

RESPONSBLANKETT FÖR UTBILDAREN

Namn _____ Kurs NIVÅKURS II
Datum _____ Plats _____

Denna utvärdering kommer endast att användas som ett hjälpmedel för kursledaren så han kan utveckla och förbättra kursen.

1. Tycker du, att kursens mål var ändamålsenliga och lätta att förverkliga?

---

2. Kunde du själv de ämnen du skulle lära ut? Förstod eleverna dig?

---

3. Var de metoder du använde lämpliga för ämnena du skulle lära eleverna? Fick eleverna tillräckligt uppgifter? Blev det för mycket väntetid för eleverna?

---

4. Fanns det tillräckligt med redskap för utbildningen? Vad fattades?

---

5. Hur tyckte du din egen kommunikation fungerade? (klara utlåtanden, användande av exempel som står nära eleverna, deltog eleverna i diskussion med dig).

---

6. Hur var gruppandan i din grupp? (förhållandet mellan elev/lärare, förhållandet utbildare emellan, förhållandet mellan eleverna).

---

7. Var det lugnt under utbildningen? Var eleverna motiverade?

---

8. Hur tycker du att du kan förbättra din egen verksamhet? Vad klarade du bra? Vad behöver du hjälp med? Hur kunde arrangemangen ha gått smidigare?

Tack för att du tog dig tid att fylla i blanketten !

Kursledare